

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Talentakademiet

Når elever bliver til talenter og undervisning til talentaktiviteter

Rasmussen, Annette; Bomholt, Anna

Publication date:
2020

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Rasmussen, A., & Bomholt, A. (2020). *Talentakademiet: Når elever bliver til talenter og undervisning til talentaktiviteter.*

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Talentakademiet

Når elever bliver til talenter og undervisning til talentaktiviteter

Anna Bomholt & Annette Rasmussen

Indholdsfortegnelse

Forord	4
1. Indledning	5
1.1. Forskningsspørgsmål og -områder	6
1.2. Metoder i undersøgelsen	6
1.2.1. Feltarbejde på to gymnasier	7
1.2.2. Observation af undervisning	7
1.2.3. Interviews og udvælgelse af informanter	8
1.3. Rapportens opbygning	9
2. Talentakademiets udvikling og organisatoriske rammer	10
2.1. Tilblivelsen af Talentakademiet	10
2.1.1. Sciencetalenter	10
2.1.2. Akademi for Sciencetalenter	12
2.1.3. Talentakademiet	14
2.1.4. Talentakademi 2.0	15
2.2. Bagvedliggende idéer og interesser	16
2.2.1. De kommende talentelevers interesser	17
2.2.2. Regionens interesser	18
2.2.3. Penneførerens interesser	19
2.2.4. Inspiration udefra	20
2.3. Opsummering	22
3. Gymnasiernes deltagelse i Talentakademiet	23
3.1. Paletten af deltagende gymnasier og erhvervsskoler	23
3.2. Sydgymnasiet	24
3.2.1. Stram organisering og rekruttering af lærere	24
3.2.2. Biologi, flid og ambition er grundsubstanser	25
3.3. Nordgymnasiet	27
3.3.1. Løs organisering og rekruttering af lærere	27
3.3.2. Talent modnes gennem nysgerrighed og mod	29
3.4. Opsummering	30
4. Talenteleverne	32
4.1. Optagelsesprocedurer og rekrutteringsstrategier	32
4.1.1. En fagligt målrettet rekruttering	33
4.1.2. En nysgerrigheds-stimulerende rekruttering	34
4.2. Talentelevernes ressourcer og interesser	35

4.2.1. De naturvidenskabeligt orienterede med interesse for skolen	35
4.2.2. De samfundsorienterede med sociale interesser	38
4.2.3. De humanistisk orienterede med interesse for udfordringer	40
4.3. Opsummering	42
5. Talentaktiviteterne	44
5.1. Variationen af talentaktiviteter	44
5.2. Regionaldagene	45
5.3. Nedslag i tværgående pædagogiske temaer	46
5.3.1. Indhold og tilrettelæggelse	46
5.3.2. Elevaktivitet	50
5.3.3. Pensum og forholdet til den øvrige undervisning	52
5.4. Opsummering	54
6. Betydninger af talent	55
6.1. Naturligt og medfødt	55
6.2. Miljø og udvikling	57
6.3. Konkurrence og selektion	60
6.4. Identifikation og fællesskab	62
6.5. Opsummering	65
7. Konklusioner	66
Litteraturliste	68
Bilag	70
Interviewguide – eleverne i Talentakademiet	70
Interviewguide – lærerne i Talentakademiet	72

Forord

Denne rapport er et resultat af et forskningsprojekt om et gymnasialt talentakademi gennemført i årene 2017-2018. Projektet blev til gennem støtte fra Institut for Læring og Filosofi, som vi takker for finansieringen af en deltidsstilling gennem den 1-årige projektperiode.

Hovedparten af det empiriske forskningsarbejde i projektet blev udført af videnskabelig assistent Anna Bomholt henover skoleåret 2017-2018. Det bestod af feltarbejde på to udvalgte gymnasier, hvor observationer og interview med en række deltagende undervisere og elever spiller den vigtigste rolle.

Vi er såvel gymnasierne som de deltagende undervisere og elever dybt taknemmelige for deres vilje til at lade os være med i undervisningen og for at svare på spørgsmål om denne og deres overvejelser omkring deltagelsen og betydningen af talent. Af hensyn til informanterne har vi lovet anonymitet og nævner derfor ingen ved navn, men til alle skal lyde en stor tak for et væsentlig bidrag til forskningen.

Analyse- og formidlingsarbejdet er blevet til i samarbejde mellem Anna Bomholt og lektor Annette Rasmussen. Vores fælles forskningsinteresse i unges uddannelsesvalg og skoletalent er sideløbende blevet udfoldet i andre forskningspublikationer, hvortil andre har bidraget. Her vil vi særligt nævne Palle Rasmussen og Christian Ydesen, der har ydet vigtige kollegiale og faglige bidrag.

Til sidst skal lyde en tak til vores familier, hvis forståelse og opbakning er væsentlig for det fordybelsesarbejde, forskningen indebærer. Det er os samtidig en vigtig påmindelse om, at al forskning har en social forankring.

Anna Bomholt og Annette Rasmussen
Aalborg, 30 Juni 2020

1. Indledning

I dansk uddannelsespolitik har der siden årtusindskiftet været stigende fokus på at pleje og udvikle talenter i uddannelsessystemet. Dette fokus bliver begrundet med henvisning til økonomisk vækst, internationalisering, og den nationale konkurrencedygtighed, som hævdes at kræve en ekstra indsats for talenterne i det danske uddannelsessystem (Undervisningsministeriet 2008; OECD, 2012). På den baggrund er der gennem det seneste årti blevet afsat midler til forskellige talentinitiativer, herunder oprettelsen af talentcentre og -klasser rundt om i landet. Særligt siden 2011, hvor ministeriet lancerede en redegørelse af talentudvikling i uddannelsessystemet, blev det pålagt alle uddannelser at igangsætte *en systematisk strategi for talentudvikling* (Undervisningsministeriet, 2011, s. 10). På gymnasieområdet blev det i bekendtgørelsen af 2010 for første gang betonet, at der skal være en indsats rettet mod talentfulde elever (Johansen & Nielsen, 2013).

Allerede i 2007 blev der etableret flere landsdækkende programmer rettet mod talenter og højtbegavede elever i gymnasiet; herunder Akademiet for Talentfulde Unge (ATU) og Junior Talent. ATU opstod i 2007 på Nørre Gymnasium og bredte sig i 2010 med sekretariater på Fyn, som dækkede region Syddanmark og i 2011 til Aarhus, som dækker Region Midtjylland. Andre regioner har valgt at initiere lignende programmer, som er særligt målrettet de talentfulde elever i gymnasiet. Det program, som vi i denne rapport fokuserer på, er et program i en anden region men med samme målgruppe og betegnes Talentakademiet (pseudonym). Det er således et regionalt program, der danner ramme om og organiserer regionale aktiviteter for de såkaldte talenter blandt eleverne på de af regionens gymnasier, der deltager i samarbejdet. Det er Talentakademiets aktiviteter og talentforståelser udfoldet inden for dets regionale kontekst, vi med dette forskningsprojekt har sat os for at undersøge nærmere.

Talentbegrebet har tidligere mest været anvendt inden for sportens og musikkens verden, men det optræder i stigende grad i tilknytning til naturvidenskab og andre akademiske områder inden for uddannelsesverdenen. Med tanke på disse sfærens forskellighed har vores projekt som delmål at belyse, hvilken talentdefinition og -filosofi Talentakademiet baserer sig på, og hvordan det organisatorisk har udviklet sig. Et andet delmål er at undersøge Talentakademiet med hensyn til, hvilke elever det rekrutterer, hvad der kendetegner eleverne med hensyn til særlige egenskaber og kendetegn i forhold til andre unge, og hvordan rekrutteringen til programmet foregår. I forlængelse heraf har projektet som sit tredje delmål at undersøge det pædagogiske og faglige indhold i

programmet, hvordan det matcher de forskellige elever (med en antagelse om, at også talentfulde elever er indbyrdes forskellige og har brug for differentieret undervisning), og hvilken faglig og social betydning programmet har for de deltagende parter – elever og undervisere – og med hensyn til samarbejde og brobygning mellem gymnasiet og de videregående uddannelser.

1.1. Forskningsspørgsmål og -områder

Fokus i denne undersøgelse lægger sig i forlængelse af tidligere undersøgelser af talentklasser i samme lokalområde og region (Rasmussen & Rasmussen, 2007; Rasmussen & Vilain, 2008). Interesfefeltet er at undersøge talentakademiets opståen, udvikling og uddannelsespolitiske betydning, herunder dets deltagere og aktiviteter i relation til deres uddannelsesmæssige placering og udbytte af deltagelsen. Undersøgelsen bliver derfor centreret omkring følgende spørgsmål:

1. Hvordan har organisationen og netværket omkring Talentakademiet udviklet sig?
  - Hvad er de uddannelsespolitiske og pædagogiske idégrundlag for Talentakademiet?
  - Hvad er gymnasiernes interesser og begrundelser for at være med i Talentakademiet?
2. Hvad kendetegner de deltagende elever og deres optagelse i Talentakademiet?
  - Hvordan rekrutteres deltagerne til Talentakademiet?
  - Hvordan begrundes eleverne deres deltagelse i Talentakademiet?
3. Hvad karakteriserer de pædagogiske aktiviteter i Talentakademiet?
  - Hvordan begrundes underviserne deres aktiviteter og deltagelse i Talentakademiet?
  - Hvordan vurderer underviserne betydningen af deres deltagelse i Talentakademiet?
4. Hvordan vurderer eleverne betydningen af talent i relation til deres deltagelse i Talentakademiet?

Formålet med projektet i sin helhed er at bidrage til den forskningsagenda om uddannelse og talent, som er i fremvækst både nationalt og internationalt (Rasmussen, 2011; Ball m.fl., 2015).

1.2. Metoder i undersøgelsen

Metodisk bygger undersøgelsen på et feltarbejde, der kombinerer kvalitative metoder i form af dokumentstudier, observationer og individuelle interviews. I det følgende giver vi en overordnet beskrivelse af, hvordan vi fik adgang til felten men også, hvordan de enkelte empiriske elementer

blev gennemført på skolerne. Spørgsmålet om, hvordan elementerne specifikt indgår i analysearbejdet, bliver nærmere beskrevet i indledningen til hvert afsnit.

1.2.1. Feltarbejde på to gymnasier

Grundet projektets udvikling i en retning af både fysisk og ideologisk tilknytning til det almene gymnasium, har vi valgt at lokalisere en stor del af det empiriske feltarbejde på to af de deltagende gymnasier som særlige cases. Vores valg af cases er begrundet i særlige egenskaber ved netop disse gymnasier, som vi benævner henholdsvis Sydgymnasiet og Nordgymnasiet.

Sydgymnasiet er udvalgt til undersøgelsen, fordi det repræsenterer projektets administrative og dermed også ideologiske kerne. Det er med sin grundlæggelse i 1960 af nyere oprindelse og beliggende i en mindre købstad, hvis opland er præget af at været landbrugsområde med et optag til gymnasiet på ca. 30% af en ungdomsårgang

Nordgymnasiet er udvalgt til undersøgelsen, fordi det har en tradition for talentprojekter af forskellig art, hvoraf nogle har været i kommunalt regi (Rasmussen og Vilain, 2008). Det repræsenterer med sin grundlæggelse i 1872 et gymnasium af ældre dato og med traditioner, der knytter sig til dets beliggenhed i en større provinsby med en lang historie som embedsmandsby.

1.2.2. Observation af undervisning

Vi observerede det fulde dagsprogram på i alt fem regionaldage fordelt på henholdsvis to dage med Sydgymnasiets elever og tre dage med Nordgymnasiets elever. Undervisningen blev dermed fulgt på fem forskellige lokaliteter, da gymnasierne skiftedes til at afholde regionaldagene internt i de fire 'regioner' i regionen. Vi havde indledningsvist fået accept til forskningen af rektorerne på de to udvalgte gymnasier men tog selv kontakt til de lærere, der var ansvarlige for planlægningen og undervisningen på de enkelte regionaldage.

De fleste steder blev forskeren indlemmet som en naturlig del af gruppen og blev således hverken præsenteret for lærere eller elever i plenum. Et enkelt sted blev forskeren dog indledningsvist bedt om at præsentere sig selv. Den "naturlige indlemmelse" fungerede bedst i denne sammenhæng, fordi den hermed forbundne deltagerposition gav anledning til en højere grad af ligeværdighed i relationerne, hvilket gav et godt afsæt for en spontan snak med elever og lærere ved de frie aktiviteter.

Eleverne syntes også at være vant til, at der var skiftende personer til stede ved talentundervisningen, hvilket betød, at der ikke blev stillet spørgsmålstejn ved forskerens tilstedeværelse i lokalet.

I løbet af observationerne anlagde forskeren et overordnet fokus på talentundervisningens pædagogiske metoder, hvorfor samtlige tre faglige retninger på begge gymnasier blevet dækket. Grundet fravær var der dog en af linjerne (Samfund og Business på Sydgymnasiet), som der ikke var mulighed for at dække.

1.2.3. Interviews og udvælgelse af informanter

Der blev afholdt i alt 20 individuelle semistrukturerede interviews fordelt på 13 elever, fem lærere, én koordinator og én rektor. Nogle interviews blev transskriberet fuldt ud, andre kun delvist eller i referat. I udgangspunktet havde vi opstillet to kriterier for udvælgelse af informanter: ligelig fordeling på køn og tilhørsforhold til faglig retning på Talentakademiet.

På Sydgymnasiet kunne kriteriet om en ligelig kønsfordeling i praksis ikke helt imødekommes, da der kun var én dreng, der fulgte talentprogrammet. Det betød, at der her blev interviewet én dreng og fem piger. Alle tre faglige retninger var repræsenteret med to elever. Det var skolesekretæren, der udvalgte eleverne og lavede planen for afholdelse af interviews alt efter hvem, der havde hul i skemaet på de pågældende dage. Alle interviews blev afholdt i et mødelokale på administrationsgangen over for lærerværelset. Lærerne syntes at færdes hjemmevant i disse omgivelser, og ankom afslappede i situationen. For eleverne forholdt det sig imidlertid anderledes, de satte sig lidt på afstand af lokalet og ventede til døren gik op, og de blev inviteret ind. Dette selvom man gennem et stort glasparti kunne se direkte ind i lokalet. Man må formode, at stedet var forbundet med lærere og ledelse og dermed den formelle del af skolens drift, og at eleverne af denne grund ikke færdedes naturligt i området. Alle tre lærere blev interviewet efter aftale med os. Derudover blev der på denne skole også foretaget et interview med rektor, da det var denne, der var en af initiativtagerne og ideologisk ophavsmand på projektet.

På Nordgymnasiet fik vi fri adgang til deltagerlister samt Lectio (gymnasiernes webbaserede lektionssystem) og stod således selv for at sammensætte planen for afholdelse af interviews. Da der var en ligelig fordeling af drenge og piger blandt de deltagende elever på denne skole, blev der interviewet både en dreng og en pige fra hver fagretning. Interviews foregik i et mindre lokale på en

af elevfløjene. Der var et lille glasvindue i døren, og både elever og lærere gik uopfordret ind i situationen ved ankomsten. Denne uhøjtidelige og naturlige entré skyldtes formentlig, at interviews blev afholdt på et område på skolen, hvor begge grupper færdedes hjemmevant på daglig basis. Skolen havde kun stået for at afholde to regionaldage i det indeværende skoleår, derfor blev kun to lærere interviewet. På Nordgymnasiet havde rektor ikke direkte noget med den daglige drift af Talentakademiet at gøre, så kontakten gik gennem programmets koordinator, som derfor også blev interviewet.

1.3. Rapportens opbygning

Rapporten er bygget op, så besvarelsen af de tre overordnede spørgsmål følger samme kronologi, som de er fremstillet i ovenfor og udgør rapportens overordnede kapitler. Dog er besvarelsen af det første hovedspørgsmål omkring organisationens udvikling opdelt i to kapitler, hvor det første fokuserer på den idémæssige udvikling og det andet fokuserer på de deltagende gymnasier i Talentakademiet.

Det betyder, at kapitel to omhandler historikken og rammerne bag Talentakademiet; kapitel tre afdækker de deltagende gymnasiers interesser og begrundelser for at være med; kapitel fire fokuserer på eleverne i Talentakademiet, idet der indgår analyser af, hvordan eleverne rekrutteres til og begrundes deres deltagelse i Talentakademiet; i kapitel fem analyserer vi de pædagogiske aktiviteter, der foregår inden for Talentakademiets rammer og undervisernes vurderinger af, hvad deltagelsen betyder for dem; kapitel seks indeholder tværgående analyser af de deltagende gymnasieelevers vurderinger af programmets faglige og sociale betydning, og kapitel 7 sammenfatter projektets konklusioner.

2. Talentakademiets udvikling og organisatoriske rammer

I indeværende kapitel beskriver og analyserer vi tilblivelsen af Talentakademiet, som er den samlede betegnelse på det regionale program eller projekt for de i denne region beliggende gymnasiers fælles talentundervisning. Talentakademiet er en videreudvikling af to forudgående regionale talentprojekter: Sciencetalenter og Akademi for Sciencetalenter. Kapitlet rummer først en skitse af udviklingen af og sammenhængen mellem de tre projekter og dernæst en belysning af projektets bagvedliggende interesser og idéer, som de kommer til udtryk i ansøgninger, evalueringer og hos aktører i organisationen.

2.1. Tilblivelsen af Talentakademiet

Siden det i 2010 blev indskrevet i *Bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser*, at skolerne skal etablere tilbud til de særligt talentfulde elever, har der været taget initiativ på alle landets gymnasier til at udvikle aktiviteter for netop denne elevgruppe. Talentakademiet er et resultat af den udvikling, hvor tilblivelsen af den organisatoriske og idémæssige struktur er sket fra 2009 til 2017. I løbet af disse år har man gjort sig erfaringer med forskellige talentprojekter i regionalt regi, der alle har været med til at bidrage til den nuværende udformning. I nedenstående vil vi beskrive og analysere denne udvikling.

2.1.1. Sciencetalenter

I løbet af 00'erne blev der taget mange nationale initiativer for at styrke unges interesse for naturvidenskab, derfor valgte man også i dette projekt at tage udgangspunkt i netop dette fagområde. Et af de vigtigste nationale initiativer var rapporten *Et fælles løft* (2008), der er udarbejdet af *Arbejdsgruppen til Forberedelse af en National Strategi for Natur, Teknik og Sundhed*¹. I denne rapport anbefales det: “at alle ungdomsuddannelser skal have synlige tilbud til talenter”. Som en direkte konsekvens af disse anbefalinger blev rektorkredsen² i regionen enige om, at én rektor på

---

¹ Arbejdsgruppen til Forberedelse af en National Strategi for Natur, Teknik og Sundhed: nedsat af Ministeren for Videnskab, Teknologi og Udvikling samt Undervisningsministeren i maj 2007. Gruppens arbejde resulterede i rapporten “Et fælles løft” (2008) samt oprettelse af et nationalt center for undervisning i natur, teknik og sundhed (NTS-centeret)

² Rektorkredsen: sammenslutning af rektorerne fra de almene gymnasier (STX) i Nordjylland

vegne af hele gruppen, skulle søge Uddannelsespuljen³ om støtte til talent-projektet Sciencetalenter, der er forløberer til Talentakademiet. Ansøgningen blev indgivet i februar 2009.

Sciencetalenter blev i ansøgningen beskrevet som en *stærkelse af talentplejen i naturvidenskab* og indledtes i august 2009 som et samarbejde mellem 14 almene gymnasier samt hf-afdelinger og 4 HTX-gymnasier. I ansøgningen til Uddannelsespuljen er formålet med projektet defineret med ordene: *“sikre uddannelse og netværksdannelse af to undervisere fra hver skole, og sikre synlige og attraktive tilbud til talenter på gymnasierne...”*. Det var opfattelsen, at der var brug for en mere koordineret indsats mellem de forskellige skoler og alle de tilbud til talentpleje, der allerede fandtes inden for det naturvidenskabelige område, så flere elever *kunne få viden, glæde og inspiration ved at deltage*. Dette skulle sikres gennem etablering af en funktion kaldet “Talentambassadøren”. Talentambassadøren stod for kontakten til Sciencecenter Sorø⁴, netværksdannelse samt organisering af efteruddannelse af talent-underviserne. Efteruddannelsen bestod af et kursus arrangeret af og afholdt på Sciencecenter Sorø og et seminar på Naturvidenskabernes Hus i Bjerringbro. Projektet blev støttet med 833.000 kr. fra Uddannelsespuljen. Nedenstående diagram illustrerer strukturen bag Sciencetalenter. Grundet den relativt enkle opbygning, er der her tale om en struktur af relationer mere end en egentlig organisation. Diagrammet er blevet til på baggrund af oplysninger fra ansøgningen til Uddannelsespuljen samt oplysninger fra den daværende talentambassadør.

---

³ Uddannelsespuljen: alle gymnasiale samt erhvervsrettede ungdomsuddannelser i regionalt regi kan søge støtte fra Regionsrådets Uddannelsespulje til flere forskellige aktivitetstyper (konferencer, udviklingsprojekter etc.). Ansøger skal selv finansiere 30% af projektet.

⁴ Sciencecenter Sorø: er et aktivitetscenter, der danner rammer om organisationen Sciencetalenter, der tilbyder undervisning for unge i alderen 12-20 med en særlig interesse eller talent inden for det naturvidenskabelige område. Centeret åbnede i oktober 2008 og går også under navnet Mærsk Mc-Kinney Møller Videncenter.

Diagram 1: Sciencetalenter 2009 – 2012

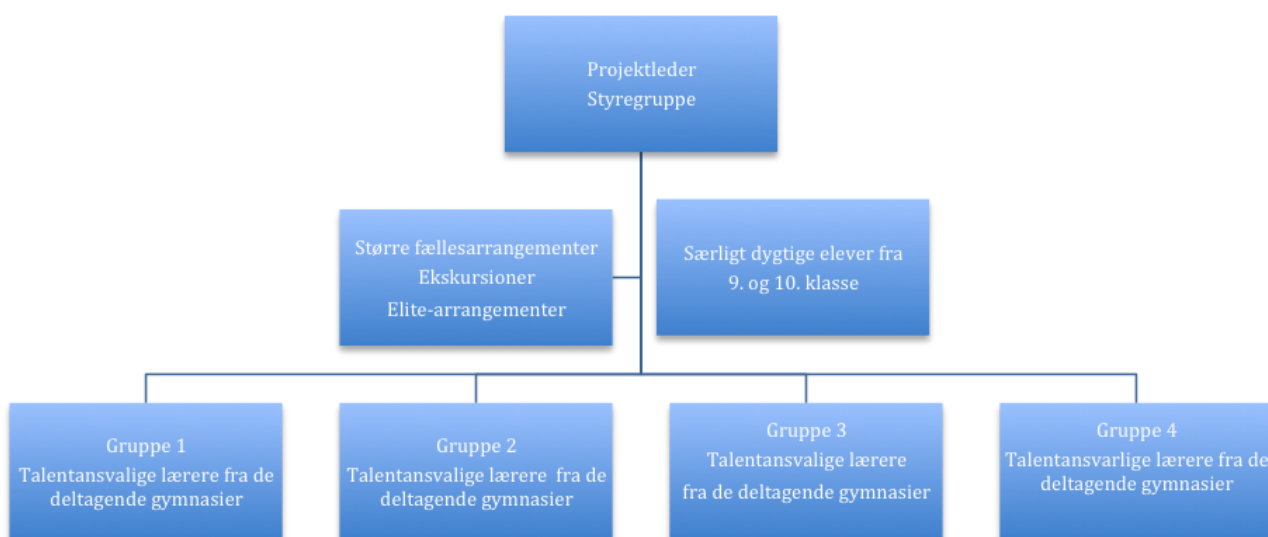
2.1.2. Akademi for Sciencetalenter

I 2012 udløb den regionale finansiering af Sciencetalenter, og der blev på baggrund af en intern evaluering i slutrapporten indgivet ansøgning til NTS-centeret⁵ på et nyt projekt kaldet Akademi for Sciencetalenter. Denne gang var det rektor en anden rektor, der indgav ansøgningen. Med grundlæggelsen af et akademi ønskede man at udvide det oprindelige talentprojekt til også at omfatte samarbejde med relevante videregående uddannelser og virksomheder. Derudover ville man også gøre det muligt for særligt dygtige elever fra 9. og 10. klasse i folkeskolen at deltage, samt udvikle forløb til særligt dygtige elever på gymnasierne gennem elite-arrangementer. I ansøgningen til projektet blev formålet formuleret med ordene: “... at udvikle en pædagogisk og organisatorisk ramme, som giver mulighed for, at vi kan give elever med et særligt talent inden for de naturvidenskabelige fag et særligt tilbud”. Det var ikke længere nok at gøre eksterne talenttilbud synlige for eleverne, dette projekt skulle være et talenttilbud i sig selv, organiseret på og af skolerne.

⁵ Nationalt center for undervisning i Natur, Teknik og Sundhed: blev oprettet af Undervisningsministeren i 2009. Formålet var at styrke interessen for naturfag i folkeskolen og ungdomsuddannelserne gennem efteruddannelse af relevante lærere i samarbejde med kommuner og regioner. NTS-centerets rolle var rådgivende, videndelende, koordinerende samt faciliterende. I 2015 blev det lagt sammen med Danish Science Factory samt Science Talenter under navnet Astra.

Da det fremgik af evalueringen af det tidligere projekt, at det havde vist sig at være svært for gymnasierne at gøre undervisningen interessant og spændende for en så lille gruppe elever, ændrede man også projektets organisatoriske struktur. De deltagende gymnasier blev grupperet efter geografisk placering, hvilket gav mulighed for at tilrettelægge aktiviteterne på tværs af skolerne. Man fortsatte med at have to talent-ansvarlige lærere på hver skole, der var blevet uddannet i regi af Sciencetalenter. Projektet blev finansieret med 217.000 kr. fra NTS-centeret samt en egenfinansiering på 65.100 kr. Dette beløb blev finansieret ved, at skolerne selv skulle dække timerne for de deltagende lærere. Alle de deltagende skoler i Sciencetalenter fortsatte i dette projekt. Strukturen på Akademi for Sciencetalenter er illustreret i nedenstående diagram, som vi har udarbejdet på baggrund af en beskrivelse i ansøgningen.

Figur 2: Akademi for Sciencetalenter, 2012 – 2014

Man kan sige, at det talentprojekt, der blev startet op i 2009, udviklede sig til at blive en større og mere sammensat organisation i 2012. Fra at være den regionale kreds af gymnasierektorers idé om at oplære gymnasielærere i at pleje den lokale talentmasse, er der kommet en mere fast struktur på projektet med en ambition om at øge samarbejdet mellem de forskellige skoler samt involvere relevante eksterne partnere. Der var i disse år ikke de store implikationer forbundet med denne udvikling. Da projektet var målrettet de elever og lærere, der interesserede sig specifikt for naturvidenskab, synes der ikke at have været de store ideologiske diskussioner om betydningen og

udmøntningen af begrebet talent. Da bevillingen til Akademi for Sciencetalenter udløb, blev projektet i 2014 genansøgt under navnet Talentakademiet.

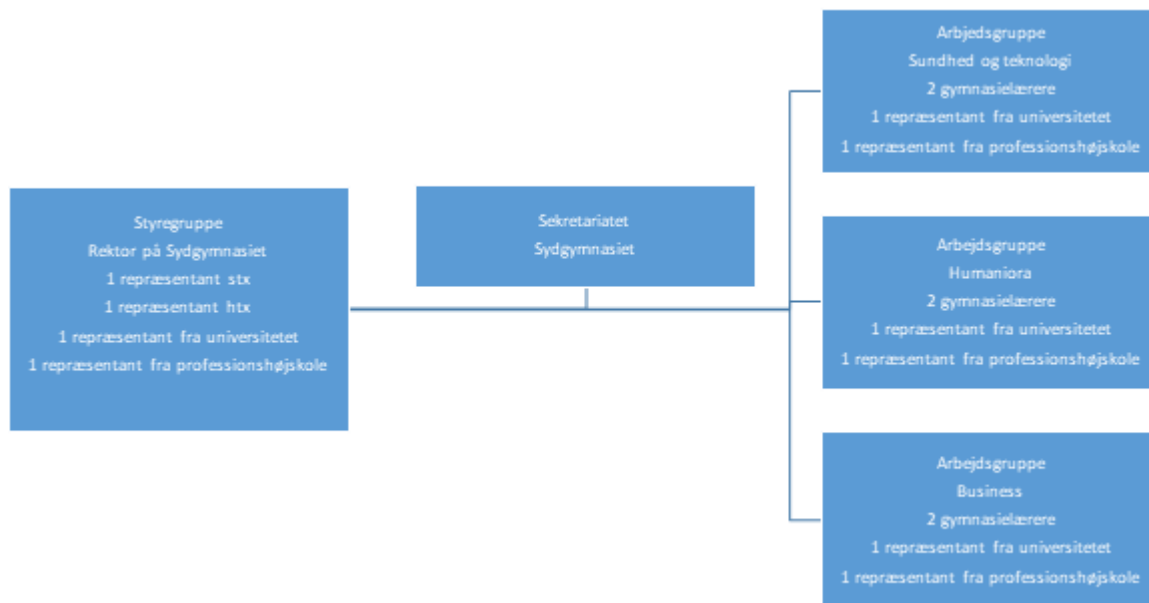
2.1.3. Talentakademiet

Ansøgningen til Talentakademiet blev indgivet til Uddannelsespuljen af en ny rektor. Valget af denne person som ansøger virkede oplagt, da vedkommende havde en baggrund i Undervisningsministeriet som naturfagskoordinator samt koordinator på talentprojekter i gymnasieskolen. Med Talentakademiet videreførte man en række principper for organiseringen, men ellers var der tale om en bred nytænkning af projektet. Man havde valgt at beholde den geografiske inddeling af de deltagende gymnasier i grupper, fordi man ønskede at videreføre princippet for samarbejde mellem skolerne og eksterne partnere. Ordet “gruppe” blev med dette projekt erstattet af “region”.

Talentakademiet blev udvidet til også at omfatte andre faglige retninger end det naturvidenskabelige, da man mente, at der var et samfundsmæssigt behov for at fokusere bredere på talentarbejdet. Aktiviteterne blev således inddelt i tre faglige hovedområder: humaniora, business samt sundhed og teknologi. For hvert hovedområde blev der nedsat en arbejdsgruppe, der skulle udvikle indholdet for undervisningen i semestrenes temaer, tilrettelægge lokale/regionale temadage på skolerne samt udarbejde en køreplan for et besøg på en videregående uddannelse.

På hvert gymnasium blev der udnævnt en koordinator på programmet samt en lærer for hvert hovedområde. Lærerne stod for at koordinere den lokale/regionale undervisning i samarbejde med de øvrige gymnasier i regionen. Grundet den meget omfattende udvidelse af projektet blev idéen om at inddrage elever fra 8. og 9. klasse opgivet, og der blev oprettet et sekretariat til at hjælpe med administrative opgaver samt koordinering af fælles samt regionale aktiviteter. Talentakademiet blev ført ud i livet med et budget på 2.231.412 kr., hvoraf de 1.500.000 kom fra Uddannelsespuljen og de 731.412 var egenfinansiering. Alle de deltagende skoler ved de tidligere projekter overgik til Talentakademiet.

Figur 3: Talentakademiet (2014) 2017-2018

Ud over den overordnede administrative struktur består Talentakademiet af fire regioner, som i alt er sammensat af 15 almene gymnasier og fire erhvervsskoler. Talentakademiet fik strukturen som vist i figur 3 fra 2014, og denne struktur stod uforandret ved overgangen til Talentakademiet 2.0.

2.1.4. Talentakademi 2.0

Talentakademiet var tænkt som et 1½ årigt pilotprojekt og ultimo december 2016 udløb regionens bevilling. Sidenhen er projektet blevet helt selvfinansieret under betegnelsen “Talentakademiet 2.0”. Hvert gymnasium indbetaler nu et engangsbeløb, der for skoleåret 17/18 er fastsat til 15.000. For dette beløb har gymnasiet ret til at tilmelde ni 2.g elever som deltagere på akademiet. Varigheden af ét forløb er to semestre. Derudover skal de enkelte skoler selv dække udgifter til lærertimer, vikar, afholdelse af diverse arrangementer samt transport. Varigheden af projektet er også blevet kortet ned fra tre til to semestre, da dette gav mere mening på de enkelte skoler. Regionens udtræden af projektet betød, at det nu ikke længere kun var dennes interesser, der kom til at sætte dagsorden for indholdet. Derfor blev der nedsat en arbejdsgruppe, der skulle definere overskrifter og temaer for Talentakademiet 2.0, men med blik for at de enkelte skoler arbejder forskelligt, så det ikke lå fast hvordan eller hvad, der blev arbejdet med.

Regionens udtræden af projektet var den eneste formelle ændring af organiseringen ved overgangen til Talentakademi 2.0, men da det økonomiske grundlag forsvandt, blev en række uformelle ændringer mere eller mindre definerende for projektets profil. Disse ændringer er som følgende:

1. At projektet kan køre videre med egne målsætninger og idéer, idet regionens interesser ikke længere fylder i den økonomiske og ideologiske dagsorden.
2. Med etableringen af et sekretariat på et af de deltagende gymnasier og med en rektor herfra som projektholder og formand for styregruppen er projektet blevet tydeligt forankret på dette gymnasium. Det skete allerede ved oprettelsen af det oprindelige Talentakademiet i 2014.
3. En reduktion af deltagende skoler fra 25 til 19. Ved skoleåret 17/18 er 14 STX og 4 HTX gymnasier tilmeldt. Ét STX gymnasium er ikke meldt til grundet vanskeligheder med rekruttering af elever samt en alt for stor geografisk afstand til de øvrige gymnasier.
4. Flere handelsgymnasier har meldt fra med begrundelse i, at det faglige område *sundhed og teknologi* ikke har tilstrækkelig relevans for deres gruppe af elever.
5. HF-afdelingerne på samtlige STX-gymnasier er sprunget fra. I slutrapporten for 2014-2016 begrundes denne udvikling med, at HF-eleverne har svært ved at identificere sig med begrebet *talent*, som de forbinder med faglig dygtighed og akademisk elite. Der arbejdes på at skabe et separat talentprojekt for dem kaldet "Udviklingsakademiet".

Ved at kaste et blik ned over disse punkter kan man forsigtigt uddrage to aktuelle tendenser: at driften og udviklingen af projektet primært er knyttet til kredsen af lærere og projektholdere på den skole, hvor sekretariatet er placeret, og at det er målrettet de dygtigste elever i det almene gymnasium. Vi vil i det følgende gå nærmere ind i en analyse af formålet med projektet, som den fremgår af brochurer samt ansøgningsskemaet til Uddannelsespuljen. Derudover har vi også medtaget citater fra et interview med den rektor, der indgav ansøgningen til Uddannelsespuljen og efter eget udsagn har været pennefører på projektet.

2.2. Bagvedliggende idéer og interesser

I løbet af den tid, som Talentakademiet har eksisteret, har de bagvedliggende interesser og idéer grupperet sig i tre niveauer: regionens, projektets pennefører samt dem, som man har ønsket at formidle til de kommende talent-elever. I nedenstående vil vi se nærmere på formålet med projektet ud fra de enkelte grupper af interessenter. Vi har valgt at starte med formålet for talent-eleverne,

derefter regionens og til sidst penneførerens. Denne rækkefølge er valgt efter en antagelse om graden af indflydelse på den endelige udformning af formålet. Eleverne må antages kun at have haft indflydelse i meget ringe grad. Regionens indflydelse er som tidligere beskrevet begrænset til den første udgave af Talentakademiet, hvorimod penneførerens idéer har haft en gennemgående stemme i alle projektets faser.

2.2.1. De kommende talentelevers interesser

Formålet med Talentakademiet er formelt blevet formidlet til eleverne gennem to kilder: en brochure med informationer om Talentakademiet, samt en film om: *hvordan det er at være med i Akademiet*. I filmens intro er der et speak, der oplyser om projektets formål med følgende ord:

“Formålet er, at give vores elever mulighed for at blive undervist på et højere niveau og få et indblik i, hvordan man bliver undervist på de videregående uddannelser” (Filmklip om Talentakademiet).

Denne formulering giver indtryk af, at formålet er baseret på en idé om, at der sidder elever i gymnasiet, der har brug for *at blive undervist på et højere niveau*, og at dette behov kan imødekommes ved at blive introduceret til, hvordan man bliver undervist på de videregående uddannelser. Det indhold der formidles til de kommende talent-elever handler altså i høj grad om at blive fagligt udfordret samt afklaret i forhold til et nært forestående studievalg. Formuleringen af formålet bekræftes yderligere af den introducerende beskrivelse af Talentakademiet i brochuren:

“Talentakademiet ... er et projekt, hvor 20 gymnasier i (Region...) samarbejder for at tilbyde eleverne aktiviteter, som udfordrer deres nysgerrighed, opfordrer til nytænkning og kvalificerer deres studievalg” (Brochure om Talentakademiet).

I brochuren udfoldes det nærmere, hvad der menes med *at blive undervist på et højere niveau*, der i denne henseende handler om at *udfordre deres (elevernes) nysgerrighed og opfordre til nytænkning*. Talent-eleven er altså at forstå som en åben, søgende og nysgerrig elev, der har brug for udfordring og for at få kvalificeret sit studievalg.

2.2.2. Regionens interesser

Regionens interesser viser sig i ansøgningen til Uddannelsespuljen og den medfølgende vejledning. I henhold til den rektor, der indgav ansøgningen til Uddannelsespuljen, blev disse samt flere andre sætninger om formålet samt de konkrete resultat- og effektmål formuleret i tæt samarbejde med regionen. I ansøgningen kom formålet med projektet til at stå beskrevet med ordene:

“Projektets overordnede formål er at lave en fælles koordineret indsats for de talentfulde unge i (...) og hermed både at sikre talentfulde elevers trivsel, udfordre dem på et passende niveau med en passende progression og samtidig løfte klassens niveau generelt. Strukturering af projektet skal sikre, at indsatserne kan fungere som brobygning (øjenåbner) til de videregående uddannelser i (Region...). Herved er det målet, at deltagende elever får kvalificeret deres studievalsproces.” (Ansøgning til Region, 2014)

Helt i tråd med det formål, der er blevet formidlet til de kommende talent-elever, rammer denne formulering bredt målsætningen om at højne det faglige niveau *gennem en fælles koordineret indsats for de talentfulde unge*, og at de deltagende elever får kvalificeret deres valg af studie. Ambitionen om, at projektet skal have en afsmittende effekt på talent-elevernes klasser og at det skal have en lokal forankring i regionen er ikke tidligere blevet nævnt.

Da Uddannelsespuljen er drevet af regionen og dermed finansieret af skattekrone, kan man godt forvente, at der ligger en betydelig interesse i, at formålet med projektet skulle kunne omsættes til målbare resultater og effekter. I vejledningen til ansøgningen står der således, at *dette for eksempel kunne være i form af effektmål, produktmål, aktivitetsmål, kvalitetsmål, procesmål eller lignende*. Længere fremme bliver det uddybet med ordene:

“Alle resultat- og effektmål skal være konkrete og målbare, således at det er muligt at vurdere, om og i hvilken grad de er opfyldt. Derfor er det afgørende at forholde sig til, hvordan resultat- og effektmålene skal måles, når disse formuleres.” (Vejledning til ansøgning s. 8)

Vejledningen kommer ikke med konkrete eksempler på, hvordan disse resultat- og effektmål kan se ud og hvilken målemetode, der eventuelt kan anvendes, men skemaet er udfærdiget som en tabel med to kolonner med plads til en beskrivelse af målet på den ene side og en beskrivelse af den tiltænkte

målemetode på anden. På ansøgningen til Talentakademiet i 2014 beskrives målene med projektet med følgende overskrifter: antallet af akademielever, oprettelse af talentakademi, akademi-elevernes faglige dygtighed, akademi-dage samt faglige arrangementer. Disse mål skulle herefter måles ud fra kvantitative kriterier såsom procentvis antal af akademielever, der gennemfører programmet samt disses karakterer. Elevernes motivation og trivsel samt lærernes vurdering blev målt ved en spørgeskemaundersøgelse. At læse ud fra dette, fremstår formålet med projektet fra regionens side i høj grad at gå ud på at højne talent-elevernes målbare faglige præstationer, men også at øge deres motivation for at lære mere og deres målbare trivsel ved at tilbyde dem et netværk samt imødekomme dem med større faglige udfordringer.

2.2.3. Penneførerens interesser

I løbet af den tid, hvor projektet hovedsageligt var finansieret af regionen, var det tydeligvis præget af en forestilling om, at jo højere talmæssige værdier de kvantitative målinger viste, jo større succes havde gymnasierne haft med projektet. I henhold til den rektor, der indgav ansøgningen til Uddannelsespuljen (penneføreren) har dette forhold ændret sig ved overgangen til Akademiet 2.0:

“Da det ikke længere er et projekt finansieret af regionen, kan skolerne lægge deres egne ideer og behov ind i projektet og ikke bare følge regionens overordnede temaer.” (Rektor på Sydgymnasiet)

Der bliver her tydeligt givet udtryk for, at rammerne omkring projektet er blevet friere, idet hverken indhold eller formulering af eventuelle succeskriterier ikke længere defineres centralt på regionen og dermed uden for den aktive udførelse af projektet. Det fremgår desværre ikke, om der med ordet *skolerne* tænkes på alle gymnasieskoler under ét, skole-regionerne eller den enkelte skole. Længere henne i samtalen uddybes det, hvad der menes med ordene *idéer* og *behov*:

“Der skal ikke være fokus på den særlige individuelle elev, præstation og konkurrence - men det skal være udviklingsorienteret. Eleven skal ikke tages ud af sin nære sammenhæng på skolen, det skal nemlig ikke være udvikling af den enkelte elev, der er i fokus, og derfor skal talentundervisningen i videst muligt omfang foregå på elevernes egne skoler” (Rektor på Sydgymnasiet).

Med en afstandtagen til begreberne *individualisering*, *præstation* og *konkurrence* bliver regionens syn på læring og udvikling kategorisk afvist. Ordet *udvikling* bringes ind i stedet og står for

penneføreren som en modsætning til regionens syn på læring. Længere fremme bliver det tydeligere, hvad vedkommende forstår ved dette begreb. Det er ikke udvikling af den særligt talentfulde elevs medfødte evner, udvikling skal i denne sammenhæng nærmere forstås som en form for aktiv læring, der sker i fællesskab med udgangspunkt i elevernes nære miljø. Dette syn på talent uddybes senere i samtalen med ordene:

“Talentundervisning har mange steder handlet om at finde de meget fagligt stærke elever, der keder sig i undervisningen og give dem ekstra udfordringer og at netværk. Det er ikke grundtanken her. Grundtanken er at udvikle talent, at finde dem der er “sub-talenter” og udvikle dem til at blive talenter. (Rektor på Sydgymnasiet).

I dette citat taler penneføreren direkte op imod det formål, som regionen har udstukket for talentarbejdet. Talent opfattes som tidligere nævnt ikke udelukkende som noget medfødt og forbeholdt de få men som noget, der potentielt set kan udvikles. Penneføreren betegner denne gruppe af potentielle talenter med ordet *sub-talenter*. Med disse ord foregribes et bud på et begreb for talent, der rækker ud over en talentopfattelse baseret på den særlige elev med ekstraordinære evner, som er medfødte.

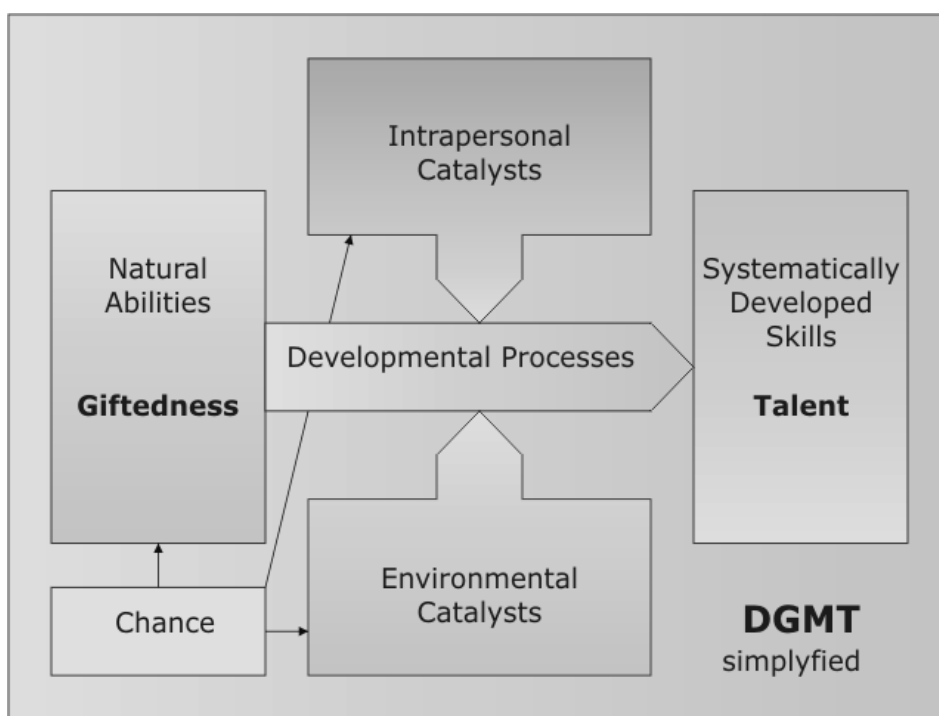
2.2.4. Inspiration udefra

I modsætning til ansøgningerne til de foregående projekter er der i ansøgningen til Talentakademiet eksplicit blevet defineret et begreb for talent. Dette er sket med udgangspunkt i en teori om talent udviklet af Francois Gagné, som er en af to nyere talentudviklings-teoretikere, der ligger til grund for det formelle arbejde med talentudvikling i det danske uddannelsessystem (Undervisningsministeriet, 2011).

Gagné understreger forskellen mellem naturlige evner (giftedness) og systematisk tilegnede kompetencer (talent). Hans procesorienterede talent udviklingsteori *Den differentierede model for begavelse og talent* (DMGT-modellen) peger på, at talentudvikling skal ses som en dynamisk proces, hvor naturlige evner og begavelse er under påvirkning af eksterne (en given kontekst) og interne (intrapersonelle faktorer) katalysatorer kan udvikle sig til kompetencer og talenter. Den eksterne kontekst skal både forstås på makroniveau (geografi, demografi, sociologiske faktorer) og på mikroniveau (familiebaggrund, personlighed og forældrenes opdragelsesstil). De intrapersonelle

faktorer er både fysiske og psykiske, og skal delvist forstås som værende under indflydelse af genetikken. Under de psykiske faktorer nævnes motivation og vedholdenhed som særligt vigtige (Gagné, 2004).

Udvikling af en persons talent finder således primært sted i et dynamisk samspil mellem en persons arvelige begavelse og konkrete omgivelser. Sekundært har Gagné tilføjet en femte faktor: chance. Denne faktor kunne i henhold til Gagné høre hjemme under en af de andre faktorer, da en persons tilfældige ankomst i en bestemt familie eller møde med nøglepersoner i skole og fritid er uforudsigeligt og dermed ikke kan sættes på formel (Gagné, 2008). Talent-udviklingsprocessen er illustreret i nedenstående figur.

Figur 4: Gagné's Differentiated Model of Giftedness and Talent (Gagné, 1999).

Hvor evnerne og begavelsens udvikling hovedsageligt er drevet af modning, det vil sige gennem en persons arveanlæg, og sekundært af uformelle læringsprocesser, så er talentudvikling i henhold til Gagné primært drevet af systematisk træning. Ovenstående illustration er et billede på Gagné's tidlige model for udvikling af talent. På baggrund af kritik er modellen sidenhen blevet udvidet med en mere detaljeret beskrivelse af, hvad der menes med de anvendte begreber, og hvordan man stimulerer udviklingen af talent gennem tilrettelæggelse af systematiske læreprocesser.

Med et eksplicit formuleret ståsted i Gagné's begreb lægges der op til, at talent langt mere end medfødte egenskaber dækker over noget, der kan udvikles gennem den rette ydre påvirkning. Denne definition på talent placerer dermed skolen som en central aktør for den enkelte elevs mulighed for at udvikle sit talent, idet skolen netop er et sted, hvor barnet eller den unge dagligt mødes med systematisk tilrettelagte læreprocesser. I denne optik bliver det ikke længere kun interessant at rekruttere de højest præsterende elever til projektet, men at finde dem der på en eller anden måde vurderes at have et potentiale for at kunne udvikle kompetencer eller talent inden for et givent fagområde. Denne tilgang stemmer helt overens med det tidligere omtalte begreb for sub-talenter.

2.3. Opsummering

Organisationen bag Talentakademiet har gennem årene udviklet sig fra at være en meget enkel struktur til en langt mere kompleks opbygning. Det er således gået fra at være forankret i én person, der arbejdede med talentudvikling inden for ét fag til at blive et større selvfinansieret projekt, der dækker samtlige fagrækker og gymnasier i hele regionen. Projektet har henover årene også udviklet sig fra at være et lille lokalt pilotprojekt fokuseret på naturvidenskabelige fag til at være et regionalt projekt med et bredere geografisk og fagligt sigte. I første omgang skete udvidelsen i 2012 til at være et regionalt projekt, som styrkede projektets organisatoriske struktur. Det kom til at være stærkt styret af regionens interesser, idet det også primært var finansieret af regionen. Men fra 2018, hvor projektet overgik til at være selvfinansieret af de deltagende skoler, kom det til at omfatte flere faglige hovedområder; Sundhed og Teknologi, Humaniora og Business og fik dermed et bredere fagligt sigte.

I forbindelse med Talentakademiets organisatoriske ændringer og bevægelser henimod at være selvstyrende og selvfinansieret ændredes også dets syn på talentbegrebet. Det har således udviklet sig fra at være et relativt elitært begreb om faglig overlegenhed og fokus på særligt naturvidenskabelige fag til at være orienteret mod og stærkt påvirket af det brede Gagné-inspirerede begreb, der pointerer potentialer ligeså meget som medfødte egenskaber og desuden vægter personlige egenskaber ligeså meget som faglige. Det er også dette bredere begreb, der refereres til i nationale strategier i både Danmark og i den angelsaksiske verden (Rasmussen og Lingard, 2018).

3. Gymnasiernes deltagelse i Talentakademiet

Der er som nævnt i afsnit 2.1.4. i alt 18 deltagende skoler (14 gymnasier og fire erhvervsskoler) i Talentakademiet, hvor hver skole har ret til at have ni deltagende elever. Vi indleder dette kapitel med et kort afsnit om, hvad der kendetegner ungdomsuddannelserne i regionen med særligt fokus på de deltagende gymnasie- og erhvervsskoler.

Proceduren for rekrutteringen og organiseringen af lærere har været forskellig på de deltagende skoler. Dette har vist sig at have betydning for lærernes oplevelse af at være tilknyttet talentprogrammet, hvilket vi kommer ind på i dette kapitel. Gymnasielærernes holdninger til talent viste sig på to måder; gennem den måde hvorpå de rekrutterer elever til Talentakademiet, og gennem den måde hvorpå de italesætter talent. Vi vil i kapitlet her fokusere på, hvordan lærerne på to af de deltagende gymnasier, Sydgymnasiet og Nordgymnasiet, italesætter talent. Rekrutteringsprocesserne behandler vi senere, i kapitel fire om eleverne, idet rekrutteringen viste sig at have stor indflydelse på elevernes oplevelse af at være et talent.

3.1. Paletten af deltagende gymnasier og erhvervsskoler

Regionen omfatter i alt 20 almene og erhvervsgymnasier, hvoraf som nævnt 18 deltager i Talentakademiet. Halvdelen af gymnasierne fordeler sig i de mindre købstæder, som ligger fordelt ud over regionen, og den anden halvdel af gymnasierne ligger i regionens hovedby, som også er en universitetsby.

Efter overgangen til selveje med strukturreformen i 2007 har de almene gymnasier oplevet en stigende konkurrence om eleverne. Det faldende antal elever i grundskolen – i perioden fra 2007 til 2018 har der været et fald i det samlede elevtal fra 73.051 til 66.624 – betyder ligeledes en større kamp om elever til ungdomsuddannelserne (Lolle, 2019, s 9). Det har medført forskellige former for centraliseringer, som omfatter fusioner, campus-dannelser og samarbejder. Fusioner er mest sket på erhvervsuddannelsesområdet; her kan nævnes at et Uddannelsescenter og et Handelsgymnasium i 2006 blev til fælles erhvervsuddannelsescenter. Der er også eksempler på campus-dannelser, og endelig er der et eksempel på, at et gymnasium og et erhvervsuddannelsescenter samarbejder om at udbyde HHX ud over STX og HF.

3.2. Sydgymnasiet

Sydgymnasiet omfatter i skoleåret 2017/18 cirka 530 elever, der fordeler sig på 21 klasser, og 50 lærere. Skolen er certificeret UNESCO-skole og har internationale udvekslinger inden for dette regi. Ellers har den i henhold til rektor ikke nogen bestemt profil grundet sin status som opsamlingsgymnasium for et meget stort geografisk område, hvor der er behov for at tænke bredt i undervisningen. En skarp profilering ville betyde et svigt af de unge i dette område, som i vid udstrækning tilhører gruppen af såkaldt gymnasiefremmede (Ulriksen m.fl., 2009).

3.2.1. Stram organisering og rekruttering af lærere

På Sydgymnasiet er Talentakademiets aktører organiseret helt som beskrevet i projektbeskrivelsen. Det er vicerektoren, der står som tovholder. Tre af skolens lærere står for at planlægge aktiviteterne inden for hver deres fagområde. De samarbejder ikke internt, men med de andre lærere i regionen inden for deres eget fagområde. Arbejdet med Talentakademiet er en del af de enkelte læreres faste opgaver i løbet af året. På denne skole rekrutteres lærerne til opgaven af rektor. Det foregår dels ved et blik på skolens samlede timefordeling men også gennem en dialog med de pågældende lærere. Der er tilknyttet én lærer for hver fagretning, og skolen står for afholdelse af tre regionaldage om året (én for hver fagretning). Ved samtlige arrangementer skrives lærerne ud af egen undervisning for at følge talent-eleverne sammen med de øvrige deltagere inden for samme fagretning. På spørgsmålet om, hvorfor man er blevet engageret i Talentakademiet svarer en lærer følgende:

“Jeg synes, at det er spændende at arbejde sammen med kolleger fra andre gymnasier. Vi er organiseret i fem skoler, hvoraf der er én HTX og én HHX. Vi kendte ikke hinanden på forhånd, men det er vi kommet til (...). Nogle kolleger er der mere arbejdsfællesskab og energi i end andre. Jeg tror, at det afhænger meget af læreren, eller om det bare er en opgave, som man er blevet pålagt.”
(Lærer fra Sydgymnasiet)

Læreren udtrykker sig meget positivt omkring det at samarbejde med kolleger fra andre gymnasier. Samarbejdet ligger ydermere ud over det almene gymnasiums ramme, da det også dækker en handelsskole og et teknisk gymnasium. Vedkommende har dog også gjort sig negative erfaringer med kolleger og mener, at det kan have noget at gøre med rekrutteringen af den enkelte lærer på den pågældende skole. En anden lærer fra samme gymnasium udtrykker sig også meget positivt om samarbejdet, men udvider det til at betyde mere end bare et arbejdsfællesskab:

“Jeg ser det faktisk lidt som et efteruddannelseskursus for mig selv - og så får jeg et fint netværk med de andre. Vi er en tre stykker ... næsten 4, hvor vi har fået et rigtigt godt arbejdsvenskab, som betyder noget, og derfor begynder vi også at lave nogle flere ting sammen. Der begynder at blive noget netværksenergi der. Det er en rigtig fed synergieffekt at deltage i.” (Lærer fra Sydgymnasiet)

Udover at samarbejdet på tværs af skoler anskues som et *efteruddannelseskursus* betegner vedkommende det også med ordene *arbejdsvenskab*, *netværksenergi* og *synergieffekt*. Man kan måske med nogen ret sige, at samarbejdet ikke blot har en faglig gevinst for denne lærer, men at det i høj grad også er en personlig gevinst, hvor vedkommende danner venskaber og får energi gennem synergieffekter.

3.2.2. Biologi, flid og ambition er grundsubstanser

Holdninger til talent på Sydgymnasiet er interessante, da det som tidligere nævnt er her idéen til Talentakademiet oprindeligt er udsprunget. Det er også her, det administrative centrum er placeret, og skolens rektor var pennefører på den oprindelige ansøgning. To af de tre interviewede lærere har tidligere undervist på talentprogrammer, hvorfor vi har valgt at strukturere rækkefølgen i citaterne efter erfaring med talentundervisning. Den lærer, der har den længste erfaring med talent definerer begrebet med følgende ord:

“Tidligere var det nok sådan et elite-begreb for mig. Sådan noget med nogen, der ligesom bare kan det hele meget bedre end alle andre.... nu har jeg afgrænset det meget til at definere det ud fra evnen til at ville. Altså folk der vil gøre sig kloge og dygtige på et område og give sig tiden til at blive klogere og dygtigere på trods af alt det andet, der ellers sker på et gymnasium.” (Lærer fra Sydgymnasiet)

Denne lærer giver udtryk for, at han tidligere har haft en klassisk opfattelse af talent, som noget der er forbeholdt en lille elite, der exceptionelt godt begavet fra naturens hånd eller som *bare kan det hele meget bedre end alle andre*. Arbejdet med talenter i Talentakademiet har imidlertid flyttet hans holdning til begrebet fra udelukkende at være noget medfødt til at være noget, der frem for alt ligger i et menneskes vilje og ambition om at blive dygtigere og klogere. Den anden lærer, der har erfaring med talentundervisning på et tidligere projekt, svarer på spørgsmålet om, hvad talent er med følgende ord:

“I alle de år jeg har været lærer, der kan jeg godt pege på nogle enkelte, der har været unikummer - virkelig enestående. De er ekstremt dygtige til alting. Det er de sande talenter. Det er dem, der er dem, der er bredt dygtige til ufattelig mange ting og også til at interagere med andre mennesker. Det er for mig de sande talenter, og dem er der ikke ret mange af.” (Lærer fra Sydgymnasiet)

Denne lærer opfatter talent som noget *enestående*, der er forbeholdt de få. Hun benævner dem med ordet *de sande talenter*, og tilføjer i den efterfølgende sætning, at deres dygtighed også gælder det sociale. Sande talenter er så talentfulde, at de på trods af deres unikke evner formår ikke at blive marginaliseret eller isoleret fra mennesker omkring sig. Senere i samtalen beskriver hun talenterne i Talentakademiet med ordene:

“Det tror jeg er nogen, der har sådan meget store ambitioner og så sådan en bred interesse. Talent kan både have noget med ambition at gøre, men noget af det er også medfødt. Jeg vil sige, at dem der har meldt sig er talenter, men der sidder faktisk nogle rundt omkring i klasserne og er mere talentfulde (...). Flid kan kompensere for mange ting. Så kan man blive dygtig.” (Lærer fra Sydgymnasiet)

I lighed med sin kollega definerer denne lærer Talentakademi-elevernes talent ud fra et bredere begreb end det klassiske eliteorienterede. Talent i Talentakademiet hænger mere sammen med ord som *ambition* og *flid*, end med åbenlyse medfødte evner. Den sidste af de interviewede lærere på denne skole udtrykker et lignende begreb for talent som sine to kolleger, men udvider det til også at indeholde flere elementer, der er bundet i elevens personlighed:

“Jeg tror, at talent er en kombination af noget medfødt og flid. Altså at man har nogle evner, og så kommer det an på om man sådan ved træning, flid og ambition får dem udviklet. Jeg tror, at det (talent) er noget, der ligger i vores biologi men at det ikke er det afgørende, det er et spørgsmål om at få evnerne frem og løftet. At være nysgerrig på sig selv. Der er noget, der skal udvikles og noget, der skal spottes. Der er noget, der er åbenlyst, og noget der kommer frem i løbet af livet og bliver udfoldet hen ad vejen.” (Lærer fra Sydgymnasiet)

Ord som biologi, ambition og flid associeres igen med talent, men for denne lærer ligger der også et element af *nysgerrighed på sig selv*. Talent anses ikke som noget, der kan udfoldes helt som barn og ung, men noget man modnes til i løbet af livet, på betingelse af at man udviser åbenhed og nysgerrighed. På den måde kommer talent til at hænge sammen med begreber om modning, langsomhed og åbenhed. Med denne ene komponent som undtagelsen synes disse læreres opfattelse af talent at hænge tæt sammen med Gagné's definition af samme.

3.3. Nordgymnasiet

Nordgymnasiet omfatter i skoleåret (2017/18) 891 elever, der er fordelt på 35 klasser, og 93 lærere. Det er i lighed med Sydgymnasiet opsamlings-skole for et stort geografisk område. Rektor skriver på hjemmesiden, at skolen især er kendt for dens internationale samarbejder, der både indbefatter udveksling af enkelte elever samt hele klasser, der besøger samarbejdsskoler i Tyskland, USA, Spanien og Kina.

3.3.1. Løs organisering og rekruttering af lærere

På Nordgymnasiet er lærerne i Talentakademiet forholdsvist løst organiseret, idet skolens ledelse ikke har noget direkte med driften af projektet at gøre. Læreren, der fungerer som koordinator, har adgang til skolens timeregnskab og står for den løbende rekruttering af kolleger til opgaverne i årets projektforsløb. Der er ikke tilknyttet nogen faste lærere på de tre fagområder, men aktiviteterne bliver dækket af dem, der har timer i overskud. Rekrutteringen er alligevel ikke helt tilfældig. Da skolen har haft en lang tradition for at arbejde med talentudvikling af forskellig art, rekrutteres lærerne fra en fast gruppe på 10-15 personer, der enten har været engageret i tidligere eller nuværende talentprogrammer på skolen, og som repræsenterer den fagretning, der skal dækkes.

Der er knyttet to lærere fra hvert fagområde til planlægning og udførelse af en regionaldag, som skolen har ansvaret for at udføre for hele regionens talentelever. Det er koordinatorene på de deltagende skoler i regionen, der fordeler ansvaret for programmet på regionaldagene. Denne region er den største i Talentakademiet og omfattes af mange skoler, hvorfor hver skole står for kun én eller højst to af disse om året. Skolen har i flere omgange kun stået for programmet på Humaniora og Sprog. Det er først i indeværende skoleår (2017/18), at den har afholdt en regionaldag for de to øvrige fagretninger. I denne region er lærerne ikke organiseret på tværs af skolerne, hvilket betyder, at

kommunikationen mellem de involverede lærere inden for samme fagretninger enten er ikke-eksisterende eller bygger på tilfældige møder ved kurser, konferencer eller lignende. På spørgsmålet om, hvordan lærerne er organiseret svarer en lærer:

“(kollega) og (koordinator) er de eneste, jeg har talt med om det. De andre i gruppen blander sig ikke eller viser ikke nogen interesse omkring det. Vi snakker heller ikke med dem fra de andre faglige hovedretninger. Det kan godt være lidt problematisk, at vi ikke har nogen faglig sparring med kolleger fra de andre gymnasier i regionen. Da vi skulle planlægge regionaldag her i foråret havde vi ikke noget at gå efter, så vi måtte orientere os så godt vi kunne på hjemmesiden. Jeg snakkede også helt tilfældigt en af de andre lærere på et kursus.” (Lærer på Nordgymnasiet)

Læreren giver her udtryk for, at der mangler faglig sparring og erfaringsudveksling med eksterne kolleger. Det betyder, at den manglende koordination på tværs af skolerne udgør en fare for, at konsistensen i det samlede program henover hele skoleåret er ikke-eksisterende. Den løse organisering i denne region har tydeligvis haft konsekvenser for lærerne på den korte bane. En anden lærer peger på, at det også kan få konsekvenser for hele projektet på den lange bane. På spørgsmålet om, hvad der kunne gøres anderledes svarede han:

“Der burde være en overordnet erfaringsudveksling i et eksternt netværk (...). Hvem er bagmændene (til Talentakademiet)? Hvem er de? Jeg har ikke set dem, så det virker bare som noget, der bliver kørt igennem. Der er langt imellem dem, der har tænkt tankerne og til os, der skal udføre det i praksis, det gør det lidt svært at gribe om (...). Der er ikke nogen, der har fortalt mig om, hvad det er, og hvordan det er opstået. Så det dør nok snart en stille død og så videre til det næste projekt.” (Lærer på Nordgymnasiet)

Ud over den faglige sparring i et eksternt netværk af kolleger i regionen, giver denne lærer også udtryk for, at han mangler at kunne sætte det hele ind i en overordnet ramme og forstå tankerne og idéerne bag projektet. Han giver udtryk for en bekymring om, at projektet på sigt får svært ved at overleve på Nordgymnasiet, grundet den måde det har entret skolen på. Ingen tager ejerskab og det er *svært at gribe om*, fordi det kommer udefra uden en naturlig forbindelse til det øvrige liv på skolen. På den måde er det kommet til at virke som et centralt politisk tiltag, der dukker op i et flow af utallige andre projekter.

3.3.2. Talent modnes gennem nysgerrighed og mod

Opfattelsen af talent på Nordgymnasiet er præget af en mangeårig tradition for at arbejde med talentudvikling. Gymnasiet har dermed udviklet en vis selvstændighed i forhold til udefrakommende initiativer, hvilket giver sig til udtryk i et begreb med et stærkt lokalt islæt. Begge de interviewede lærere havde været engageret i forskellige typer af talentprojekter, inden de blev en del af Talentakademiet. På spørgsmålet om, hvad man forbinder med ordet talent, svarede den ene lærer følgende:

“For mig at se er det noget med at udfordre sig selv. At man kan bringe sig selv ud af sin komfort zone og får nogle nye faglige perspektiver. At man tænker i nogle andre baner. Det behøver ikke at være de allerklogeste i skolemæssig forstand - dem der får 12 i alt. For mig er det vigtigste at man er nysgerrig, interesseret og motiveret for at lære noget nyt. Man kan jo godt have nogle kompetencer der bare ikke kommet til udtryk endnu i de klassiske skolefag som dansk og matematik.” (Lærer på Nordgymnasiet)

I modsætning til lærerne på Sydgymnasiet forbinder denne lærer ikke talent med ord som biologi og ambition. Alligevel synes der at være et interessant sammenfald, da vedkommende opfatter talent som noget, der ligger latent i en (ung) person uden at være modnet eller spottet, fordi rækkevidden af den kultur og de faglige aktiviteter, som eleven er indlejret i på et gymnasium, ikke rummer mulighed for udfoldelse af alle talenter. Ifølge denne lærer har skolekulturen på et gymnasium i traditionel forstand vægtet evnen til at præstere i klassiske fag som dansk og matematik. For at skabe muligheden for at udvikling af talent hos en person kan finde sted, mener denne lærer derfor, at personlige egenskaber som *nysgerrighed*, *engagement* og *interesse* må være de vigtigste komponenter hos talent-eleven. Med disse egenskaber bringes man med denne lærers ord til *at tænke i nogle andre baner*.

Man kan sammenfatte ovennævnte lærers mening som, at forudsætningerne for at udvikle talent ligger latent i det enkelte menneske, men at rammerne og værdierne i det almene gymnasium ofte gør, at de forbliver mere eller mindre usynlige. På den baggrund må formålet med et talentprogram i gymnasieskolen være at skabe rammer, der trækker disse latente muligheder frem i lyset.

En anden lærer på samme skole uddyber et lignende synspunkt med ordene:

“Min umiddelbare forestilling om en elev med talent, er en, der viser et særligt engagement eller interesse inden for et område eller et fag men også en nysgerrighed på at udforske noget nyt. Talent kan måske også godt være medfødt, det kan man se i forhold til for eksempel sport (...). I relation til gymnasiet kan man godt sige, at der er en eller anden form for element for dispositioner fra start, spørgsmålet er nok generelt, om rammerne er der til at disse dispositioner kan komme frem.” (Lærer på Nordgymnasiet)

Denne lærer forbinder i lighed med sin kollega også talent med ord som *engagement*, *interesse* og *nysgerrighed*. Talent kan i særlige tilfælde godt være medfødt, men handler i relation til den almindelige elev i gymnasiet mest af alt om lysten til *at udforske noget nyt*. Det medfødte element benævnes med ordet *dispositioner*, men at disse dispositioner kun kommer til udfoldelse, hvis rammerne tillader det.

3.4. Opsummering

Både Sydgymnasiet og Nordgymnasiet kan karakteriseres som oplandsgymnasier, da de med deres beliggenhed i hver deres hjørne af regionen opsamler elever fra et stort geografisk område.

På Sydgymnasiet udfolder processerne omkring Talentakademiet sig midt i det administrative og ideologiske centrum og dermed meget 'efter bogen'. Lærerne på de forskellige skoler i regionen har regelmæssig kontakt med henblik på både faglig sparring og planlægning af undervisningen på regionaldagene. Projektet prioriteres højt, og på regionaldagene udskrives lærerne af den daglige undervisning for at følge talent-eleverne rundt til de forskellige aktiviteter, hvilket har dannet grundlag for yderligere samarbejde og planlægning af lokal-dage. Lærerne udtrykker sig meget positivt omkring dette aspekt og ser samarbejdet på tværs af skolerne som både fagligt og personligt berigende.

På Nordgymnasiet lever projektet helt sit eget liv, som virker uafhængigt af de centrale intentioner. Rekrutteringen af lærere foregår på et mere løst grundlag og samarbejdet mellem de forskellige skoler er nærmest ikkeeksisterende eller præget af stor tilfældighed. Manglen på overordnet information og kontakt til et eksternt netværk beskrives som et savn med henblik på planlægning af undervisningen til regionaldagene. Udeblivelsen af en overordnet forståelse af projektet og introduktion til personer og idéerne bag beskrives også som en trussel mod dets fortsatte eksistens på skolen. Meningen med

det hele indtræffer ikke, når det kommer til at fremstå som endnu et anonymt projekt blandt mange, der er blevet initieret fra politisk side.

Ud fra analysen af lærerudsagn kan man sige, at der blandt de deltagende gymnasier hverken findes eller udvikles en fælles holdning til Talentakademiet. Holdningen til talent synes mere at være forankret i lokale værdier og historikken bag strukturer omkring talentarbejdet på det enkelte gymnasium.

På Sydgymnasiet forbinder lærerne hovedsageligt talent med instrumentelle begreber som flid, ambition og biologi og med enkelte undtagelser lægger de sig tæt op ad Gagné, der er ophavsmand til projektets officielt erklærede begreb for talent.

På Nordgymnasiet har lærerne en lidt anderledes men også dynamisk tilgang til talent. I deres optik ligger talent som latente dispositioner i den enkelte person. Disse dispositioner forbindes med begreber som nysgerrighed, engagement, mod og kreativitet og forudsætter andre rammer end dem, der ligger indlejret i den traditionelle gymnasiekultur, hvor man har fokuseret mere snævert på den dygtige og slidsomme elev med høje karakterer.

4. Talenteleverne

Det overordnede formål for dette kapitel er at belyse, hvad der kendetegner de deltagende elever og deres optagelse i Talentakademiet. Det belyser vi ved at stille skarpt på rekrutteringsprocessen og undersøge hvilke kriterier, der ligger til grund for rekrutteringen. Vi har spurgt eleverne selv, hvordan de opfatter sig som talentfulde, hvilke interesser de dyrker i og uden for skolen, og hvordan de eventuelt opfatter sig som anderledes end andre unge i samme aldersgruppe.

Kapitlet indledes med en beskrivelse af den officielle optagelsesprocedure til Talentakademiet. Herunder behandles også de forskelle, der med tiden er opstået for optagelse og rekruttering af elever på de to gymnasier, samt hvilke konsekvenser det har haft for elevernes faglige og personlige oplevelser af at deltage. Dernæst beskrives eleverne socialt, hvortil vi anvender de data, vi har fået adgang til gennem de individuelle interview af de 12 udvalgte talentelever. Informationerne om deres sociale baggrunde bruger vi til at kontekstualisere analysen af forskelle og ligheder, som viser sig i elevernes egne fortællinger om deres vej ind i projektet samt deres opfattelser af talent.

4.1. Optagelsesprocedurer og rekrutteringsstrategier

Som beskrevet i tidligere afsnit har hver deltagende skole mulighed for at tilmelde ni elever (tre for hver fagretning). De elever, der ønsker optagelse på akademiet, skal skrive en motiveret ansøgning, der afleveres til skolens talent-koordinator. På begge skoler har man oplevet udfordringer med at rekruttere tilstrækkeligt mange elever til enkelte fagretninger, hvilket har resulteret i, at vejen til optagelse i nogle tilfælde har været kortere end gennem en motiveret ansøgning. I de tilfælde, hvor der har været flere ansøgere, end der var plads til, er der fra centralt hold blevet beskrevet tre kriterier til at identificere talenterne. Disse kriterier er blevet til med udgangspunkt i det brede talentbegreb (se afsnit 2.3.) og er som følger:

- *Dygtighedskriteriet:* fagligt dygtige i forhold til klassekammeraterne og ofte med høje karakterer.
- *Særegenhedskriteriet:* særegent eller sjældent højt niveau i forhold til andre, eksempelvis meget kreativ eller innovativ i forhold til andre (tænker “ud af boksen” og ser nye løsninger på problemer)
- *Omsættelighedskriteriet:* potentiale til produktivitet eller anvendelighed og brugbarhed. Her er specielt fokus på formidlingen og anvendelsen af fag og metoder.

Det er dog kun på Sydgymnasiet, at kriterierne nævnes som noget, man aktivt vurderer den enkelte ansøger ud fra. På Nordgymnasiet bliver de centralt formulerede kriterier ikke nævnt, idet gymnasiet har udviklet sine egne kriterier for rekruttering. Ifølge lærerne hænger det sammen med, at man på dette gymnasium gennem mange år har haft en *lokal struktur for talentarbejdet*. For lærerne her ses det som afgørende, at eleverne viser et tydeligt *engagement* og er *nysgerrige på at lære mere*. Denne holdning har også præget diskussionen mellem koordinatorene i regionen, hvor begrebet om talent blev italesat som noget bredere, der blev karakteriseret med ord som *nysgerrighed, gå-på-mod og interesse*.

4.1.1. En fagligt målrettet rekruttering

På Sydgymnasiet introduceres Talentakademiet ad flere omgange for de kommende talent-elever. Det sker både gennem skolens koordinator, gennem faglærere samt gennem en fælles seance ved en morgensamling i starten af skoleåret. Ved denne seance blev der vist en video om Talentakademiet, og nogle tidligere talent-elever fortæller om deres erfaringer med at deltage. På dette gymnasium rekrutteres bliver eleverne rekrutteret næsten udelukkende ud fra fagene. Med én enkelt undtagelse ligger elevernes faglige hovedretning på Talentakademiet i naturlig forlængelse af den studieretning, som de følger på gymnasiet. Det mere specifikke indhold af de faglige hovedretninger introducerer faglæreren således kun i de klasser, hvor der menes at ligge et fagligt potentiale blandt eleverne. Denne rekrutteringspraksis vidner om en fagligt ambitiøs tilgang til projektet og det at arbejde med talentudvikling.

På spørgsmålet om, hvad forventningerne til Talentakademiet er, svarer en elev med ordene:

“Jeg blev fanget af, at én af de tidligere elever kom op til en morgensamling og fortalte om alt det, hun havde oplevet på Talentakademiet. Jeg tror nok også, at det kan gavne på et CV, men primært var det det der med at komme ud og møde andre, der trak.” (Elev på Sydgymnasiet)

Denne elev nævner indledningsvist et potentiale for at styrke sit CV, men i samme sætning bliver det at komme ud og møde andre fremhævet som den primære årsag.

En anden elev udtrykker en lignende forventning, men på en lidt anden måde:

“Den primære årsag til, at jeg meldte mig, var at jeg gerne ville have det der indblik i, hvad der skulle ske, når man skulle væk herfra. Så kan jeg også skrive, at jeg har prøvet, hvordan det er at gå på universitetet.” (Elev på Sydgymnasiet)

Formålet med at deltage i Talentakademiet er for denne elev primært knyttet til en forberedelse til det, der skal ske lige efter gymnasiet. Det fremgår ikke nærmere, hvor hun vil skrive, at hun *har prøvet, hvordan det er at gå på universitetet*, men det kunne være i et CV. Hvorom alting er, så har eleven en oplevelse af, at talentprojektet i en eller anden henseende har kvalificeret hendes fremtidige valg af studie. Udtrykt på denne måde ligger den unges forventninger helt i tråd med det forventede udbytte af projektet, der er beskrevet i den oprindelige ansøgning til Uddannelsespuljen i 2014 (se afsnit 2.1.3.)

4.1.2. En nysgerrigheds-stimulerende rekruttering

På Nordgymnasiet er rekrutteringsprocessen helt anderledes. Her er der ingen fælles informationer på årgangen og heller ingen faglærere involveret. I starten af skoleåret går skolens talent-koordinator rundt til samtlige 2.g klasser og informerer bredt om akademiet og de tre faglige hovedretninger. Der lægges op til, at alle kan tilmelde sig den faglige retning, som de måtte ønske uagtet deres studieretning på gymnasiet. Her er det udelukkende elevens nysgerrighed, der skal være styrende. Denne praksis har resulteret i, at flere af talent-eleverne på Nordgymnasiet ikke har meldt sig til den faglige hovedretning, der ligger i naturlig forlængelse af deres normale studieretning. Dette har for nogle elever vist sig at indeholde en personlig sidegevinst:

“Jeg troede, at jeg ville være i lavere rang i forhold til de andre på holdet. Jeg tror, at det er fordi, at jeg har musiklinjen, så vi har jo ikke så mange naturfaglige fag. Jeg fandt ud af, at det, der adskiller mig fra de andre, er mit gå-på-mod. Nu har jeg fundet ud af, at jeg kan indtil andet er bevist.” (Elev på Nordgymnasiet)

Denne elev har haft en oplevelse af, at det har været stimulerende at bevæge sig uden for sit eget fagområde, fordi den virkelighed, som hun forventede at møde på holdet viste sig at være en anden. Dette resulterede i, at hun kunne mere end hun først troede, før hun meldt sig til Talentakademiet. En

anden elev kommer ud over det personlige også ind på den faglige gevinst ved at melde sig til et helt andet hold end det oplagte:

“Jeg havde ikke så store forventninger til det. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle forvente, det er jo ikke mit fagområde. Jeg var bare nødt til at tage det hele med åbent sind. Det hele var jo nyt. Troede måske, at der var mange ord, som jeg ikke forstod, men så sad jeg der i gruppe med andre fra andre gymnasier, og så vidste vi jo noget forskelligt. Vi har alle ført viden ind i gruppen og har ført det sammen til én ting.” (Elev på Nordgymnasiet)

For denne elev har det at vælge en anden fagretning betydet, at han har haft en oplevelse af kreativitet og engagement ved det tværfaglige samarbejde, men også at han er blevet bragt i en situation, hvor åbenhed kom til at spille en altafgørende rolle for udfaldet af resultatet.

4.2. Talentelevernes ressourcer og interesser

I ovenstående afsnit blev de officielle og lokale strategier for rekruttering af elever behandlet samt mulige konsekvenser af samme analyseret. I dette afsnit ser vi nærmere på de enkelte elevers personlige fortælling om deres vej ind i projektet samt deres opfattelse af begrebet talent. I analysen vil vi søge at koble disse fortællinger med sociale baggrundsvariable som forældres uddannelse og erhverv, elevernes fritidsaktiviteter samt den faglige retning, som de følger på gymnasiet til dagligt.

På baggrund af koblingen med de sociale variable, fundet gennem interview, har vi kategoriseret eleverne i tre grupper: *de naturvidenskabeligt orienterede med interesse for skolen, de samfundsorienterede med sociale interesser, og de humanistisk orienterede med mod på udfordringer*. I nedenstående beskriver vi således først kendetegn ved de tre grupper og kobler dernæst disse med elevernes egne fortællinger om deres vej ind i Talentakademiet og deres opfattelser af begrebet talent.

4.2.1. De naturvidenskabeligt orienterede med interesse for skolen

Denne gruppe består af fire elever: to drenge og to piger, hvoraf de tre af dem går på Sydgymnasiet og én går på Nordgymnasiet. Disse elever følger alle en eller anden form for naturvidenskabelig linje på deres skole. Én elev ender op med at afslutte sin studentereksamen med fem a-fag, hvor det

obligatoriske antal er fire. To af eleverne følger den naturvidenskabelige fagretning på Talentakademiet, og to har valgt at følge Samfundsfag og Business. Et kendetegn, der virker særlig markant ved denne gruppe er en vis homogenitet ved forældrenes uddannelsesmæssige baggrunde og valg af karriere. Alle mødre er professionsuddannede (lærer, fysioterapeut, sygeplejerske) og alle fædre har en håndværksmæssig uddannelse (smed, tømrer, landmand), men fælles for dem alle er også, at deres forældre arbejder som selvstændigt erhvervsdrivende (driver egen fysioterapeutisk klinik, selvstændig konsulent inden for byggebranchen, privat kvægrådgiver) eller er avanceret til administrative stillinger med ledelsesansvar i enten privat eller offentligt regi (leder af musikskole, salgschef i stålfirma, key account manager for medicinalfirma). De bestrider således prestigefyldte stillinger med ansvar for både personale og drift.

Med hensyn til denne gruppe elevers fritidsinteresser, er de også kendetegnet ved en høj grad af konkurrence eller kulturel prestige. To af eleverne dyrker sport på højt plan (DM i badminton, VM i Contemporary Ballet), og de to øvrige er musikudøvere på højt plan (i landsdelens ungdomssymfoniorkester og to højt profilerede latinamerikanske bands i Danmark). Disse elever forbinder talent med drive og engagement, som én af dem udtrykker med følgende ord:

“Når jeg tænker på talent, så er det en flok elever som selvfølgelig har en stor faglig viden men også et enormt stort drive og gå-på-mod. Det er nogen, der rigtig gerne vil udforske nye veje i forhold til den normale naturvidenskabelige måde (...). Mit talent det er, at når jeg går til en opgave, så går jeg til den for at løse den. Jeg vil altid give mig 100%.” (Elev på Sydgymnasiet)

For denne elev kan den faglige viden ikke stå alene. For en person med talent er det nok så vigtigt, at man har *drive*, nysgerrighed og ikke giver op, men også at man kan tænke ud af boksen og gå nye veje. Han er meget bevidst om sit eget talent, der for ham ligger indlejret i hans personlige egenskaber og ikke i dygtighed inden for et bestemt fagområde. Hans fortælling om sin vej ind i projektet peger også på, at det har været helt naturligt for ham at gå ind i et talentprogram, der kunne give ham mulighed for at få stimuleret sin nysgerrighed:

“Jeg hørte om det til en morgensamling, hvor der var nogle af eleverne fra 3.g, der kom op og fortalte om, hvad de havde lavet, og det lød enormt spændende. Det blev jeg fanget af. Jeg tror nok også, at

det kan gavne på et CV. Mine forældre syntes også, at det var super. Det var en god måde at tænke ud af boksen på, og det ville de gerne støtte.” (Elev på Sydgymnasiet)

Eleven fortæller her om, hvordan han blev tændt på projektet ved en morgensamling, og helt egenhændigt tager initiativ til at søge om optagelse. Han udtrykker også en bevidsthed om, at det at deltage i et talentprogram på sigt kan gavne hans CV, og tænker altså denne handling ind i en større ramme. Ydermere har han en god støtte hjemmefra, hvor forældrene har udtrykt begejstring for projektets potentiale til at udvikle og tænke ud af boksen.

En anden elev fra gruppen af de naturvidenskabeligt orienterede elever, fortæller en lignende historie om sin vej ind i projektet:

“Det startede med sidste år i 1.g, at der var en stor præsentation på scenen og jeg tænkte - ej det er fedt det der. Og så i slutningen af skoleåret hvert år, så kalder de alle talent-eleverne op på scenen, og så sad jeg bare og tænkte: ej det kunne jeg fand’me godt tænke mig at være en del af, og så læste jeg flyers om det og skrev en ansøgning. Ingen kom og prikkede mig. Jeg tænkte det helt selv.” (Elev på Sydgymnasiet)

Denne elev er også blevet grebet af en fælles præsentation, hvor alle de tidligere elever kaldes op på en scene og vises frem. I lighed med den først citerede elev har hun nemt ved at identificere sig med hele konceptet omkring programmet og skriver helt egenhændigt en ansøgning uden opfordring fra hverken lærere eller forældre. Begge ovenstående elever nævner en *fælles præsentation* eller et *afslutningsarrangementet med talentelever på scenen* som noget, der havde afgørende betydning for deres vej ind i Talentakademiet. Disse elever kommer fra Sydgymnasiet, hvor man har valgt en strategi for rekruttering, der synes at appellere til den type af elever, der finder det naturligt at identificere sig med et talent og det at præstere eller kunne noget ekstraordinært. Eleven fra Nordgymnasiet, der også falder i denne kategori, har også haft et ambitiøst fortsæt med at blive en del af Talentakademiet:

“Koordinatoren kom ind i klassen og sagde hey – søg det her, og det gjorde jeg så. (...). Jeg søgte, fordi jeg havde en idé om, at så kunne jeg få noget uni-undervisning af nogle mennesker, der havde

en niche-viden om nogle ting, og vidste hvad de talte om. Så kunne jeg måske også få lidt bedre karakterer, fordi jeg ved mere om et eller andet emne.” (Elev på Nordgymnasiet)

Denne elevs vej ind i projektet er i modsætning til de andre elevers præget af en højere grad af tilfældighed. Dette kan ses som sammenhængende med skolens rekrutteringsstrategi til Talentakademiet, hvor hans antagelse om, at deltagelsen i programmet måske kan gavne ham i en nær fremtid synes mere i tråd med de to øvrige elevers.

4.2.2. De samfundsorienterede med sociale interesser

Denne gruppe består af fire elever: to drenge og topiger. Tre af dem går på Nordgymnasiet og én går på Sydgymnasiet. Alle disse elever følger en eller anden form for humanistisk og/eller samfundsfaglig linje på deres skole med en blanding af sprog, kulturfag, musik og samfundsfag. På Talentakademiet har to af dem valgt at følge den samfundsfaglige retning, og to andre følger den naturvidenskabelige fagretning.

Forældrene til denne gruppe af elever er i lighed med gruppen af de naturvidenskabeligt orienterede elevers forældre enten professionsuddannede (skolelærer, pædagog, landinspektør, ergoterapeut) eller erhvervsuddannede (elektriker, bilsælger, landmand) og har således også mellemlange eller korte uddannelser. Men de adskiller sig fra førnævnte i deres erhvervsområder, som indebærer ansættelser i enten private eller offentlige virksomheder og institutioner. Der er således ingen af dem, der har decideret ledelsesansvar for personale eller drift, ligesom der ikke indgår selvstændigt erhvervsdrivende i gruppen.

Denne mere ”gennemsnitlige” tendens afspejler sig også i mønstret af elevernes fritidsinteresser, der er præget af meget forskellige aktiviteter og udfoldelser i mindre konkurrencebetonet omfang. To af eleverne spiller musik, hvor begge spiller to forskellige instrumenter og deltager i skolens bigband. De spiller også henholdsvis håndbold og fodbold. De to øvrige elever spiller også fodbold på motionsplan og passer der ud over et fritidsjob.

En elev fra denne gruppe siger følgende om sit optag på Talentakademiet:

“En lærer kom ind i klassen og introducerede os for det, der blev vist også delt flyers ud. Mig og min gode ven tænkte, at det kunne sikkert være meget fint at være med til noget, som vi ikke har prøvet før. Jeg synes, at det er fedt at møde nogen fra nogle andre gymnasier. Mine forældre syntes, at det lød da meget spændende, men at de ikke vidste, at jeg kunne være interesseret i sådan noget.” (Elev på Nordgymnasiet)

Denne elev får vakt sin interesse ved en officiel gennemgang af en lærer i klassen. Han ser det som en mulighed for at få stimuleret sit sociale gen og at gøre noget spontant sammen med en god ven. Forældrene bakker op om initiativet, men giver samtidig udtryk for en vis undren over sønnens interesse i et talentprojekt. Den spontane og åbne tilgang til tingene kommer også til udtryk i en anden elevs syn på eget talent:

“Mit talent er, at jeg ser anderledes på tingene. Jeg får en masse kreativitet ved musikken, og jeg har en kreativ tankegang. Desværre så tror jeg også, at de kigger på ens karakterer, hvis man skal være med i Talentakademiet. Nogen bliver nok vurderet ikke-egnede, fordi de har kigget på vores gennemsnit. Det forstår jeg ikke, talenterne er nemlig dem, der er nysgerrige og har lyst til at lære mere (...).” (Elev på Nordgymnasiet)

Talent hænger for denne elev sammen med kreativitet, åbenhed og lyst til at lære, derfor bliver formålet med at deltage også af mere dynamiske og kommunikative årsager, end dem der ligger lige for: forbedret faglighed og noget at skrive på sit CV.

En anden elev fra denne gruppe giver udtryk for et lignende syn på talent:

“Jeg ved ikke, om jeg har talent i forhold til det her, men jeg tænkte, at det måske kunne være spændende at lære noget mere. Mit talent er, at jeg er glad konstant. Jeg ved ikke, om det er et talent, men jeg kan godt lide at lære - er nysgerrig og opsøgende.” (Elev på Nordgymnasiet)

Denne elev ser også talent mere som en personlig egenskab end som en egentlig kundskab. Glæden og nysgerrigheden ved at lære er det, der driver udviklingen af talentet. Derfor udtrykker han også en tvivl om, hvorvidt det han kan rækker til et talentprogram på gymnasiet.

De fleste af eleverne i denne gruppe (tre ud af fire) går på Nordgymnasiet, hvilket formentlig hænger sammen med, at rekrutteringen på Nordgymnasiet taler til de sociale forudsætninger og værdier, som disse elever kommer med. De går således ind i det med en vis spontanitet uden de højeste faglige ambitioner, mens de lægger stor vægt på de sociale aspekter af programmet.

4.2.3. De humanistisk orienterede med interesse for udfordringer

Denne gruppe består af fire piger. To af dem går på Sydgymnasiet, og to går på Nordgymnasiet. Uanset hvilket af gymnasierne de går på, følger de en humanistisk linje med sprog og kulturfag. På Talentakademiet følger de også alle den humanistiske fagretning. Deres forældre har enten korte uddannelser eller slet ingen uddannelse (kontoruddannet, pædagogisk assistent, receptionist, bilsælger). To af dem har fædre med en håndværksmæssig uddannelse (smed, mekaniker). Forældrene er alle ansat som medarbejdere i stillinger, der svarer til deres faglige kompetencer. En far, der ikke har en uddannelse, arbejder som altnuligmand på en virksomhed, der fremstiller vinduer og døre. En mor, der heller ikke har en uddannelse, arbejder som dagplejemor i familiens hjem.

Der er blandt disse elever to, der nævner samværet med venner og veninder som noget, der fylder meget i fritiden. Én nævner et medlemskab af en politisk ungdomsorganisation, og en anden kommer ind på, at hun godt kan lide at sidde og tegne for sig selv. Deres fortællinger om, hvordan de blev en del af Talentakademiet, virker lidt præget af tilfældigheder. En af dem udtrykker sig om sin rekruttering til programmet med disse ord:

“Der var vist en præsentation på scenen til en morgensamling i starten af året, men det hørte jeg egentlig ikke. Det var gennem min lærer, at jeg hørte om det. De manglede vist ansøgere til humaniora og sprog, og så tænkte jeg, at det kunne være godt at komme i de der situationer, der gør mig en lille smule bange.” (Elev på Sydgymnasiet)

Denne pige har ikke hæftet sig ved skolens fælles præsentation af projektet, for som hun siger, da snakken falder på begrebet talent i løbet af interviewet: *det er ikke noget, jeg associerer mig selv med.* Hun fortæller, at hun i udgangspunktet ikke har set talentprogrammet som en mulighed, da hun ikke forbinder ordet med sig selv. Først da en lærer henvender sig til hende, angiveligt fordi der mangler ansøgere til den humanistiske fagretning på skolen, tænker hun, at det kunne være en mulighed for at udfordre sig selv.

En anden pige fra samme gruppe fortæller en lignende historie:

“Min faglærer kom en dag med nogle foldere, for der manglede vist ansøgere til humaniora og sprog. (...) Jeg følte personligt ikke, at jeg ville komme ind, men det lød hyggeligt (...). Jeg tænkte, at der sker jo ikke noget ved, at jeg ansøger.” (Elev på Sydgymnasiet)

Også denne elev giver udtryk for, at det ikke er noget, som hun forbinder sig selv med, idet hun ikke *føler*, at det er noget hun kan komme ind på. Den tilfældighed der afgjorde, at hun ansøgte var nøjagtig den samme som den forrige piges: at der manglede ansøgere til humaniora og sprog, og at en lærer dukker op i klassen, lige der, hvor hun er der. Denne pige udtrykker heller ikke andre forventninger til programmet andet end, at det *lød hyggeligt* eller *der sker jo ikke noget ved, at jeg ansøger*. Da snakken i løbet af interviewet falder på, hvad talent er, siger hun:

“Åh nej det er ikke mig (...) Jeg ved ikke, hvad mit talent er. Jeg synes, at det er svært at sige, at man har et talent uden at lyde en lille smule højrøvet. Jeg tænker ikke på mig selv, som en der har et talent, men mere som en der måske har en interesse. (...) Jeg synes ikke, at jeg er så god til noget.” (Elev på Sydgymnasiet)

Pigen giver udtryk for ikke at have så høje tanker om sig selv og vægrer sig ved at give udtryk for at have talent. Janteloven spiller også ind, når hun siger, at det at tale om sig selv, som en der har talent *virker en lille smule højrøvet*. Hun afslutter ydermere sin sætning med at konstatere, at hun ikke er så god til noget. En anden af *de humanistisk orienterede* elever fortæller en lignende historie om, hvordan tilfældigheder spillede ind på, at hun kom med i Talentakademiet:

“Det var koordinatoren, der kom rundt i klasserne. Der manglede vist ansøgninger. Jeg tror, at det der det der med at der blev sagt, at man skulle ud og have nogle flere udfordringer. Jeg syntes at min skolehverdag var blevet for kedelig og ensformig (...) det kunne være fedt at komme ud og se andre gymnasier i stedet for, at det bare er det samme og det samme.” (Elev på Sydgymnasiet)

Også denne elev er i det rette lokale på det rette tidspunkt, hvor de helt rigtige ord falder. Heller ikke for hende er det de faglige udfordringer, der trækker, men det at man kan få et pusterum fra den

daglige undervisning, der opfattes som kedelig og ensformig. Der synes at være en tendens til, at denne gruppe af elever kommer ind i projektet *ved tilfældigheder*. De finder ikke selv vej og tager ikke selv initiativ, og forestiller sig heller ikke, at de passer ind. Disse elever spreder sig med et lige antal på de to skoler, da det er den gruppe af elever, der er kommet ind på de sidste pladser, fordi begge skoler manglede ansøgninger inden for det humanistiske fagområde.

4.3. Opsummering

Gymnasierne i Talentakademiet praktiserer optagelsesprocedurerne til Talentakademiet på forskellige måder. Det har vi illustreret gennem belysningen af Sydgymnasiets og Nordgymnasiets optagelsesprocedurer, som afviger fra hinanden i, om de vægter faglighed eller personlige egenskaber som de væsentligste kriterier for optagelse. På Sydgymnasiet er det således fagligheden, der bliver italesat som det væsentligste, mens det på Nordgymnasiet er den Det kan aflæses i elevernes beretninger om, hvordan de er blevet optaget, samt ud fra hvilke begrundelser og interesser de begrunder deres deltagelse.

Eleverne lader sig ud fra deres interesser og faglige ståsteder på gymnasiet inddele i tre hovedgrupper: de naturvidenskabeligt orienterede, de samfundsorienterede, og de humanistisk orienterede. Disse grupperinger viser sig i høj grad sammenfaldende med elevernes sociale baggrunde forstået som forældres uddannelsesgrader og erhvervsområder.

De naturvidenskabeligt orienterede elever er kendetegnet ved at have den mest ressourcestærke baggrund, idet der blandt deres forældre er flest med uddannelseskapital og ledende stillinger. Desuden dyrker flere af disse elever fritidsinteresser, som har en konkurrencebetonet og udadvendt karakter, der samtidig kan privilegere dem i skolelivet (Bourdieu, 1997).

De samfundsorienterede er kendetegnet ved forældre, der socialt og uddannelsesmæssigt og socialt tilhører mellemgruppen af professionsansatte og håndværkere med mellemlange eller korte uddannelser. Eleverne i denne gruppe har mere gennemsnitlige fritidsinteresser, som ikke er så konkurrencebetonede som førstnævnte gruppe.

Endelig er der gruppen af humanistisk orienterede elever, der har forældre, som er kortuddannede og ufaglærte. Disse elever udviser begrænset aktivitet i fritiden, hvor de er mere til uorganiserede

aktiviteter som at ses med venner og for de flestes vedkommende ikke følger organiserede fritidsaktiviteter. Billedet her er dog ikke utvetydigt, hvilket eksemplet med den politisk organiserede elev viser.

Der er interessante sammenfald mellem elevernes faglige og sociale ståsteder og deres begrundelser for at deltage i Talentakademiet. Det er således markant, at de naturvidenskabeligt orienterede elever begrundet deres deltagelse meget uddannelses- og karrierestrategisk, idet de fremhæver såvel faglige ambitioner som at det kan gavne deres CV. De samfundsorienterede elever lægger i deres begrundelser mere vægt på den sociale dimension af talentet. De tillægger deres rekruttering nogle særlige sociale egenskaber hos dem selv, en lyst til at møde ligesindede fra andre gymnasier og lysten til at lære mere og møde universitetsmiljøet. Der optræder dog også i denne gruppe strategisk begrundelser såsom muligheden for at opnå højere karakterer. De humanistisk orienterede elever markerer sig særligt ved at være forbeholdne med at betegne sig som talenter og deres rekruttering til Talentakademiet, som de tenderer til at beskrive som præget af tilfældighed.

5. Talentaktiviteterne

I dette kapitel vil vi sætte fokus på talentundervisningen og på at besvare spørgsmålet om, hvad der karakteriserer dens indhold og metoder. Analysen af undervisningen bygger på observationer samt de interview, der på de to gymnasier er gennemført med alle lærere samt udvalgte elever. Det er vigtigt at pointere, at observationsanalysen tager udgangspunkt i en enkelt observation af to faglige retninger på Sydgymnasiet og tre på Nordgymnasiet, hvorfor den giver et situeret indblik i programmet og ikke en samlet beskrivelse af det fulde forløb. Der er tale om en retrospektiv bearbejdning af udvalgte data, som relaterer til bestemte situationer og den særlige kontekst, der gælder for disse. Da Talentakademiet er organiseret på tværs af mange forskelligartede konstellationer inden for både regioner, skoler, lokaliteter, lærere og elever har vi i nedenstående først gjort rede for, hvilken del af undervisningen vi specifikt har valgt at have fokus på, hvorefter denne del af undervisningen er beskrevet og analyseret. Inden selve analysen er der til sidst en beskrivelse af, hvordan den er bygget op.

5.1. Variationen af talentaktiviteter

Talentakademiets aktiviteter er fordelt på to semestre. I efterårssemesteret var der to regionaldage pr. fagområde samt en dag på en professionsuddannelse. I forårssemesteret var der ligeledes to regionaldage pr. fagområde samt en dag på universitetet. Regionaldagene foregik på forskellige gymnasieskoler i regionen, hvilket for den ene skoles vedkommende blev aftalt internt mellem de samarbejdende lærere inden for det samme fagområde, og på den anden skole mere centralt mellem koordinatorene. Disse dage samt besøgene på de videregående uddannelser foregår i løbet af skoledagen og er alle obligatoriske elementer i programmet. Derudover er der mulighed for at afholde en til to lokaldage pr. semester. Lokaldagene er ikke obligatoriske og udfolder sig meget spontant på skolerne, hvor der er eksempler på, at et samarbejde bliver til ud fra forskellige kriterier såsom geografisk nærhed, relationer mellem lærere eller sammen med elever fra et af de andre fagområder på den samme skole. Indholdet af lokaldagene har mere karakter af gruppearbejde og evaluering end egentlig undervisning. Typisk varer de heller ikke en hel dag men er blot ét eller to moduler af 90 minutters varighed.

Nedenstående analyse er afgrænset til udelukkende at have fokus på den undervisning, der foregik på regionaldagene. Dette valg begrundes med, at det er i løbet af disse dage, at det egentlige indhold af talent-undervisningen udfolder sig i et obligatorisk og organiseret samarbejde mellem de involverede

lærere fra forskellige skoler. Analysen er blevet til på baggrund af data indsamlet ved deltagende observation på fem regionaldage (en for hvert fagområde på begge skoler) samt interviews af fem deltagende lærere. Grundet forskningsprojektets forankring på Sydgymnasiet og Nordgymnasiet, er samtlige interviewede lærere tilknyttet én af disse skoler. Alle observationer (undtagen én) samt interviews foregik i løbet af forårssemesteret.

5.2. Regionaldagene

Indholdet og aktiviteterne i løbet af regionaldagene udfolder sig under fælles temaer, der er bestemt af en central arbejdsgruppe for hvert fagområdet. Arbejdsgruppen består af to lærere fra gymnasierne, én repræsentant fra en professionshøjskole samt én repræsentant fra et universitet. Hvert semester arbejdes der under et nyt tema, og arbejdsgrupperne er ansvarlige for at udvikle indholdet samt evaluere ved semesterets afslutning. Temaerne er også gældende for indholdet af aktiviteterne på de videregående uddannelser. Hvordan lærerne vælger at gribe opgaven an ude på skolerne er helt op til den enkelte region. I nedenstående figur fremgår temaerne for skoleåret 2017/2018.

Sundhed, natur og teknologi	Humaniora og sprog	Samfund og business
Efterårssemesteret		
Den 4. industrielle revolution: når biologi og teknologi smelter sammen.	Selviscenesættelse: et litterært og historisk rids mod vore dages selvprofilering med sociale medier som identitetsmarkør	Vesten, frihandel og “de andre”
Forårssemesteret		
Forsker for en dag	Livslang læring med faste ståsteder: dilemmaet mellem samfundets krav om livslang læring og individets behov for faste ståsteder.	Demokrati

Hvilke gymnasiale fagrækker de forskellige hovedområder dækker er ikke nærmere beskrevet. I ansøgningen til Uddannelsespuljen fra 2014 står der, at de tre hovedområder ikke kan dække hele fagrækken i gymnasierne, så derfor må arbejdsgrupperne prøve at koble indholdet til flest mulige fag. Det er i praksis kommet til at betyde, at de talentfulde naturvidenskabelige elever må deltage under

Sundhed og teknologi, mens elever med samfundsfag må deltage under *Business*. Denne bredde kom til at betyde, at man ved overgangen fra Talentakademiet til Talentakademi 2.0 udvidede hovedgrupperne til at indeholde flere fag. *Sundhed og teknologi* blev udvidet til *sundhed, naturvidenskab og teknologi*. *Humaniora* blev til *humaniora og sprog*, og *business* blev udvidet til *samfund og business*. I henhold til penneførereren har problemet med at koble gymnasiets fag til hovedgrupperne betydet, at man har overvejet at udvide antallet af hovedgrupper fra tre til seks. Disse overvejelser er dog også begrundet i, at man på den måde ville kunne imødekomme HHXs behov for mere bredde i fagrækken og dermed overtale dem til at deltage igen.

5.3. Nedslag i tværgående pædagogiske temaer

Nedenstående analyse er struktureret ud fra nedslag i tre tværgående pædagogiske temaer, der trådte frem i interviews og observationer: “indhold og tilrettelæggelse”, “elevaktivitet” samt “pensum og forholdet til den øvrige undervisning”. I praksis betyder dette, at vi ikke har haft fokus på undervisningen inden for de specifikke fagretninger eller skoler eller på, at undersøgelsen skulle være komparativ. Denne fremgangsmåde er valgt, da undervisningen på regionaldagene var begrænset i tid og således kun strakte sig over i alt fire dage på et helt skoleår, og ydermere var de spredt ud på mange forskellige fag, mennesker og lokaliteter. Grundet denne fragmentariske struktur var det vores vurdering, at det ville give mest mening at fokusere på talent-undervisningen som et hele. Til sidst er det vigtigt at pointere, at de tre temaer konstant vikler sig ind i hinanden i et komplekst pædagogisk felt, og dermed ikke kan ses som strengt adskilte. Der kan derfor forekomme en del overlap mellem temaerne i analysen.

5.3.1. Indhold og tilrettelæggelse

To vigtige og sammenhængende tværgående temaer var undervisningens metode og indhold. Indholdet og niveauet af dette fyldte meget for den enkelte lærer, mens metoden sjældent blev direkte berørt i interviews. Den stod frem som en tydelig struktur under observationerne. I løbet af en observation på en af regionaldagene på et gymnasium overværede en koordinator fra en af de andre gymnasier kortvarigt undervisningen. Han havde overværet en del regionaldage, og havde også selv stået for planlægningen af et par stykker. Han forklarede sin egen tilstedeværelse med, at han syntes, at det var vigtigt at komme rundt i regionen og se, hvad de andre lærere havde af tanker og idéer. I

nedestående citat giver han udtryk for en fornemmelse af, at der overordnet så ud til at være en fast metodisk grundstruktur i talent-undervisningen for langt de fleste lærere:

“I undervisningen kører vi som regel den der kendte model med oplæg, diskussion, gruppearbejde - og måske en film. Det er nok fordi, at det er den model, som vi som lærere er mest trygge ved, men det er også fordi, at det er den mindst ressourcekrævende tilgang.” (Koordinator fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 6. februar 2018)

Denne koordinator begrundede årsagen til, at denne struktur ser ud til at være favoritten, med at det er den, som vi lærere er mest trygge ved. Det er blevet en vane, fordi man gennem mange år har benyttet den igennem utallige undervisningsforløb. Men vigtigst af alt ser han det også som et udtryk for, at lærerne er under et stort tidspres til dagligt, og derfor bliver ressourcerne eller engagementet også derefter. Om han har ret i sin analyse, må stå hen i det uvisse, men det var tydeligt, at alle lærere ved samtlige observationer valgte denne metodiske tilgang med kun få variationer. På spørgsmålet om, hvordan det indholdsmæssige udvælges til undervisningen svarede en lærer:

“Vi skeler til læreplanerne, når vi tilrettelægger undervisningen, det er nemlig vigtigt, at vi ikke laver noget, som eleverne allerede har lavet. Det er vigtigt med et supplement og med et element af noget nyt til vores talent-elever, men så alligevel for med den brede talentdefinition vi har, så er grundstrukturen nødt til at være den samme i undervisningen” (Lærer fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 31. januar 2018)

For ikke at ramme pensum i den almene undervisning og dermed noget eleverne allerede kender, ser de på læreplanerne for disse. Det høje faglige niveau og supplementet til den daglige undervisning synes at være ledestjernen i planlægningsfasen for denne lærer, men grundstrukturen og dermed tilgangen til den metodiske del forbliver grundlæggende den samme. Dette er en helt bevidst valg, der begrundes med, at det brede talent-begreb åbner dørene for en meget broget skare af elever. Undervisningen tilrettelægges altså ud fra en filosofi om, at man skal skrue på niveauet i det faglige indhold men ikke røre ved metoderne med denne specifikke gruppe af elever. Det skal dog tilføjes, at den ovenfor citerede lærer var den eneste, der direkte begrundede sin manglende stillingtagen til metodisk tilgang til undervisningen. Niveauet af det faglige indhold fylder også meget for flere af de

andre lærere i planlægningsfasen. På spørgsmålet om, hvordan undervisningen planlægges til regionaldagene svarede en anden lærer:

“I forhold til talent og lige præcis det her, der skulle vi være sikre på, at det var noget som byggede ovenpå (...). I den almindelige undervisning der har vi ikke ph.d.’ere ude og fortælle om den seneste forskning inden for et eller andet område. Den almindelige undervisning er nok orienteret mod et stof, som ligger lettere tilgængeligt for eleverne - typisk fra en grundbog eller sådan nogen ting.” (Lærer fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 7. december 2017)

For at sikre at det faglige niveau lå over den daglige undervisning i klasserne, havde denne lærer planlagt en regionaldag med oplæg af en ph.d.-studerende og en specialestuderende, som han kendte fra sit netværk. Tilgangen til stoffet er ikke tænkt anderledes. Denne lærer prioriterer indholdet og niveauet over metoden. Dette fremgik også på dagen for undervisningen, der var struktureret på følgende måde: oplæg 1, gruppearbejde, plenum med diskussion, oplæg 2, gruppearbejde og diskussion. Undervisningen fungerede, og de fleste elever deltog aktivt under både oplæg og diskussioner. En anden lærer, der har brugt udefrakommende oplægsholdere i sin undervisning, bliver spurgt, hvordan talent-undervisningen er anderledes end den øvrige undervisning:

“Det er helt klart oplæggene. Det er både indholdet, og det at mange oplægsholdere kommer udefra. Det er jo indhold på et niveau med professorer. Sværhedsgraden er bare det større, end det vi præsterer i almenundervisningen - og så kan vi jo heller ikke køre 1 times forelæsning selv. Så ville de jo gå helt døde.” (Lærer fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 4. april 2018)

I lighed med læreren fra det første citat ser denne lærer også de udefrakommende oplægsholdere som en mulighed for at højne niveauet. Det fungerer med eleverne på Talentakademiet, men det fremgår ikke så klart om det er fordi denne gruppe af elever er særligt engagerede, talentfulde eller nysgerrige, eller om det er det friske pust udefra, som en ekstern oplægsholder bringer med sig ind i sammenhængen. Flere elever kommer ind på det med de udefrakommende oplægsholdere, og hvorfor det fungerer godt for dem. I nedenstående citat forsøger en pige at illustrere det ved at sammenligne talent-undervisningen med den almindelige undervisning:

“Det er meget anderledes end den normale undervisning - der er jo mange forelæsninger (med eksperter fra universitetet). Det er dejligt sådan med en varieret undervisning, det der med at blive sat ordentligt ind i et stof. Du får flere vinkler på det”. (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 31. januar 2018)

For denne elev opleves talent-undervisningen som mere engagerende og varieret, fordi eksperterne kan sætte én ordentligt ind i stoffet. Dette uddybes af en tredje lærer, der også har gjort brug af ekstern oplægsholder:

“De unge talentfulde mennesker skal have et fagligt input og aktiveres. De har brug for at kommunikere og være sociale også i faglige sammenhænge, derfor skulle det faglige input gerne være noget nyt og på et højere niveau. Så skal man jo have nogle udefra i kraft af, at vi (lærere i gymnasiet) jo er generalister, så det er sjovt at få fat i sådan nogle fra universitetet.” (Lærer fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 4. april 2018)

Denne lærer tilrettelægger tydeligvis sin undervisning med udgangspunkt i, at eleverne på Talentakademiet er mere *talentfulde*, dygtigere eller engagerede og derfor har et behov for at blive *aktiveret* med *faglige input*, der hovedsageligt skal ske i social interaktion og kommunikation med andre. Denne kommunikation skal mere specifikt både foregå mellem relevante oplægsholdere og eleverne men også i grupper, hvor eleverne diskuterer med hinanden. Han mener også, at dette ikke er en opgave, som den almindelige lærer ikke kan løse, selvom vedkommende ikke er specialist på sit faglige område. I løbet af observationen af den regionaldag, som ovenstående lærer gennemførte, stod der en tydelig klassisk grundstruktur frem. De fleste elever viste stor interesse for at deltage aktivt i både oplæg og diskussion i mindre grupper. En af eleverne fra lærerens talenthold giver udtryk for noget lignende:

“Jeg kan meget mærke, at der er nogen, der slacker meget her på gymnasiet, men når vi kommer ud til det der talent, så er det sådan meget ... det er stadig sjovt, men er det sådan, at folk de vil rigtig meget og have et ord at sige. Man er bare mere aktiv (...). Også når man inddrager de der eksperter fra universitetet, det er fedt. Du kan spørge dem om alt, og de ville kunne svare på det. Ens egen

lærer siger bare, at det jeg sgu ikke, og det er jo fair nok, for man kan jo ikke vide alt.” (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 4. april 2018)

Denne elev oplever at mærke et tydeligt engagement gennem oplægsholderne fra universitetet, hvilket hun mærker som en øget aktivitet på holdet, et forhold der i øvrigt står i kontrast til den oplevelse eleven har af den daglige undervisning, hvor *der er nogen, der slacker meget*. Eleven bekræfter sin lærer, når hun giver udtryk for, at eksperterne fra universitet engagerer med deres dybe faglige viden, og dermed udfylder en rolle, som den almindelige gymnasielærer ikke kan.

5.3.2. Elevaktivitet

Flere af de citerede lærere og elever i ovenstående afsnit kommer alle mere eller mindre direkte ind på et begreb om aktivering gennem faglige og sociale stimuli, hvilket også viste sig også at være et centralt tværgående tema. En lærer gav udtryk for, at det at kigge på, hvordan oplægsholderne på de videregående uddannelser havde håndteret et stort fagligt input i kombination med en aktiv og refleksiv indlæring, havde sat tanker i gang:

“Så kom vi i tanke om, at de skulle mere på banen selv, og det har faktisk været en ufattelig god idé. Vi snakkede om bagefter, at det var vigtigt med aktivering af netop denne gruppe af elever, fordi de et eller andet sted er ambitiøse, og så vil de meget gerne på banen og vise, hvad de kan.” (Lærer fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 7. december 2017)

Denne lærer opfatter helt klart talent-undervisningen som noget helt andet end den almene undervisning, fordi talent-eleverne er mere ambitiøse og gerne vil vise, hvad de kan. Man kan undre sig over, hvorfor disse elevers ambition ikke har været tydeligere for lærerne i den almene undervisning, og hvorfor aktivering skal forstås som noget der kommer udefra og ind og ud igen, og ikke som noget der kommer indefra og ud og ind igen. Måske kan man her tale om, at projektet har ramt gruppen af “subtalenter”, der har brug for et andet forum, hvor de kan komme frem og dyrke deres talenter eller engagement om man vil. Men hvordan kan man så beskrive denne aktivering, og finder der ikke nogen form for aktivering sted i den almene undervisning:

“I vores almene undervisning, der sidder de samme tre elever og diskuterer meget på klassen, eller også så er der meget røv-ti- sæde. Når vi har gruppearbejde går der hurtigt Facebook og hyggesnak

i den. I talent-undervisningen, der læser du noget, og så sætter du det op til en case, der kunne ske i virkeligheden. Så sidder man og arbejder, og så fremlægger man det, man har lavet. Det gør det sådan lidt mere realistisk og tæt på, synes jeg.” (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 4. april 2018)

Eleven her kommer ind på, at der er masser af aktivitet i den almene undervisning, men når det drejer sig om noget fagligt, er det altid de samme tre, der sidder og diskuterer på klassen, og når der er gruppearbejde, forsvinder disciplinen, og eleverne snakker om alt muligt andet. Hun oplever, at undervisningen på Talentakademiet er mere vedkommende, fordi man arbejder med det læste i forhold til cases. Det vides ikke, om det samme aktivitetsniveau ville indfinde sig i den almene undervisning, hvis man satte det læste stof ind i en case-ramme og lod eleverne diskutere det gruppevis. I nedenstående citat kommer en anden talent-elev ind på dette:

“Undervisningen på Talentakademiet er rigtig spændende og god, fordi der er flere oplæg og det er noget nyt man prøver, men det er også det der med, at man kommer ud og arbejder sammen med nogen andre, der virkelig gerne vil, for i klassen er der mange, der ikke gider at lave noget. De sidder bare og hyggesnakker.” (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 9. februar 2018)

Oplæggene og variationen nævnes igen som en stimulerende faktor, men eleverne på Talentakademiet italesættes her som en gruppe af elever, *der virkelig gerne vil* i modsætning til dem i klassen, *der ikke gider at lave noget* eller *sidder og hyggesnakker*. Det at komme ud og møde unge mennesker fra andre gymnasier, *der virkelig gerne vil*, adskiller sig radikalt fra den daglige undervisning og muliggør sandsynligvis det høje og stimulerende aktivitetsniveau i talent-undervisningen. En anden elev sætter flere ord på fordelene ved dette særlige aspekt af talent-undervisningen:

“Det har været godt for mig at snakke med andre elever fra helt andre gymnasier og samarbejde med dem om at løse en eller anden problemstilling, for vi kommer jo alle sammen med en forskellig viden. Når vi bliver undervist til dagligt, så er det meget noget med en lærer, der fortæller os, at det her det skal I bare lære, fordi det skal I bare. Det her kan jeg meget bedre bruge til noget, fordi det hjælper

mig til at se sammenhængen mellem, hvorfor man laver det.” (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 7. december 2017)

Denne elev taler om, at det at samarbejde med elever fra andre gymnasier giver en ekstra dimension til aktivitetsniveauet og forståelsen af det tillærte stof, fordi alle kommer med deres egen vinkel på problemstillingerne. Hun drager en parallel til den måde, som hun oplever den daglige undervisning på, der beskrives som noget med en *lærer, der fortæller, at det her, det skal I bare lære, fordi det skal I bare*. Indholdet af det *man skal lære* kan vel nærmere betegnes som et pensum, der måske ikke altid giver så meget mening for den pågældende elev.

5.3.3. Pensum og forholdet til den øvrige undervisning

Det tredje og sidste tværgående tema er spørgsmålet om, hvordan og hvor meget pensum og læreplaner for den øvrige undervisning fylder i planlægningen og udførelsen af talentundervisningen. Det har allerede været ganske overfladisk berørt i afsnittet om indhold og metoder, hvor en lærer fortæller, at *der bliver skelet til læreplanerne, når undervisningen skal tilrettelægges, fordi det er vigtigt, at det ikke kommer til at handle om noget, som de allerede ved*. Temaet får sit eget afsnit, da det gentagne gange bliver nævnt af både lærere og elever i løbet af interviews. På spørgsmålet om hvor meget læreplanerne fylder i planlægningen af undervisningen, svarer en anden lærer:

“Vi tager ikke hensyn til læreplaner, og på den måde er indholdet i undervisningen jo helt frit, fordi det er noget, der ligger ud over det de skal lære i løbet af undervisningen i klasserne.” (Lærer fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 31. januar 2018)

Helt i lighed med læreren i det første citat, giver læreren i ovenstående citat udtryk for, at læreplanerne ikke har nogen indflydelse på planlægningen af indholdet i talent-undervisningen, da det skal ligge ud over det, som eleverne skal lære til dagligt. Det er ikke gået hen over hovedet på eleverne, hvoriblandt én udtrykker sig positivt om netop dette:

“Det jeg synes, der er fedt, det er, at her på skolen skal man igennem et pensum, og det er så det, og så bliver der repeteret for resten. På Talentakademiet bliver man præsenteret for noget anderledes, og man kommer ind over noget helt nyt. Her er der rig mulighed for at lære noget mere”. (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 9. februar 2018)

I dette citat beskriver eleven beskriver meget præcist, at undervisningen på Talentakademiet er kendetegnet ved at være noget, der ligger ud over det faste og forudsigelige pensum, hvilket har stimuleret ham til at lære mere. Det at talent-undervisningen ikke er bundet af pensum og læreplaner beskrives af en anden elev som noget særdeles positivt:

“Her på skolen er de meget begrænset af at have det der pensum, og det er lidt øv, for så finder man ikke de der kreative mennesker, og det er dem, vi har brug for. Nogen gange kan man faktisk godt blive straffet for at tænke kreativt, for man skal gå på pensummets smalle sti for at få de gode karakterer. man har ikke sådan tid til at få fodret sin kreative tankegang. Der er bare krav og du skal og eksamen. Det er man helt fri for på Talentakademiet. Her kan man bare lege og eksperimentere.” (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 4. april 2018)

Denne elev har en oplevelse af, at pensum begrænser en elevs kreativitet, fordi der bliver lagt for stor vægt på en bestemt form for viden, der kan måles gennem karakterer. Ved ikke at følge et bestemt pensum, lægger talent-undervisningen op til det modsatte: leg og eksperimenter. En anden elev giver udtryk for en lignende holdning:

“Undervisningen er meget anderledes, end den jeg kender, der er mere præget af et fast pensum. Man starter for eksempel med en forelæsning, og så er der sådan mange kreative opgaver og produkter man skal lave. Der er ikke tid nok til at være kreativ i den almene undervisning. Det er heller ikke ligesom tavleundervisning, fordi eleverne er inddraget meget mere.” (Elev fra et af de andre gymnasier i Talentakademiet, udtalt under observation den 9. februar 2018)

Her forbindes den manglende fordybelse og kreativitet i den almene undervisning med det faste pensum, der bliver styrende for indholdet og aktiviteterne. Den daglige undervisning betegnes også med ordet *tavleundervisning*, der opfattes som en metode præget af envejskommunikation. Talentakademiet adskiller sig altså ikke kun på indholdssiden, men opleves også som et sted, hvor eleverne bliver mere aktivt inddraget.

5.4. Opsummering

På baggrund af ovenstående analyse kan man sige, at undervisningen i Talentakademiet er kendetegnet ved at have en struktur og valg af metodiske tilgange, der minder meget om dem, lærerne benytter i planlægningen af den almene undervisning. Begrundelserne for dette stod ikke så tydeligt frem, men handlede for nogle lærere om, at det virkede mindst ressourcekrævende, men også at rekrutteringen af elever på baggrund af det brede talentbegreb havde betydet, at niveauet hos de deltagende elever var svingende.

Et andet kendetegn var, at på trods af fraværet af metodiske overvejelser havde stort set alle de interviewede lærere gjort sig meget umage med at højne det faglige niveau i undervisningen, med den begrundelse at talent-eleverne for mange lærere blev opfattet som en gruppe af elever, der havde større ambitioner eller var mere nysgerrige end den gennemsnitlige gymnasieelev. Dette skete som regel ved at invitere eksperter fra f.eks. universitetet til at holde oplæg på regionaldagene. Mange elever gav udtryk for, at dette var med til at stimulere engagementet og aktivitetsniveauet både i plenum men også, når der skulle arbejdes i grupper.

Et andet forhold, der styrkede det faglige engagement, var mødet med de andre talent-elever i gruppearbejdet, hvor man blev blandet på tværs af skoler og køn. Her blev der arbejdet igennem, fordi alle var ambitiøse og kommet for at lære noget, i modsætning til den daglige undervisning, hvor mange faldt i hyggesnak og ikke gad bestille noget. Et sidste tydeligt kendetegn ved undervisningen på Talentakademiet var, at lærerne gjorde meget for at undgå, at indholdet var en del af det gængse pensum i læreplanerne. De syntes, at talent-eleverne skulle tilbydes noget andet og mere end det. Eleverne gav udtryk for, at de nød det frie indhold og fordybelsen, og havde en oplevelse af at det stimulerede kreativiteten og lysten til at deltage.

Lærerne gav udtryk for, at det højere niveau hos eleverne spiller en stor rolle for deres eget engagement som undervisere. De oplever gennem samarbejdet med universitetet at få adgang til faglig ekspertviden. Samtidig finder de det vigtigt, at eleverne få undervisning af sådanne eksperter, idet gymnasielærerne betragter sig selv som generalister. De værdsætter elevernes store engagement i talentaktiviteterne og betragter dette som forbundet med, at aktiviteterne ikke er styret af pensum og karaktertænkning. Dermed oplever de, at der er bedre rum for kreative udfoldelser som at lege, eksperimentere og inddrage eleverne.

6. Betydninger af talent

I dette kapitel belyser vi betydningen af talent, som det opleves af deltagerne i Talentakademiet. Gennem vores interview med eleverne har vi fået indblik i, hvordan de ser sig selv i forhold til talentbegrebet, og hvordan deres faglige og sociale ressourcer spiller ind på denne positionering. Der har vist sig nogle overordnede temaer, som eleverne relaterer til, når de fortolker talentbegrebet fra den uddannelsespolitiske ramme til den skolemæssige, og når de gennem deres deltagelse oversætter det i praksis (Ball m.fl. 2012).

Eleverne relaterer i nogen grad til de kriterier, som Talentakademiet har lagt til grund for sin identifikation af talent. Men eleverne vægter kriterierne forskelligt ud fra, hvilke kontekster de betragter dem. De fremhæver også andre kriterier for talent, som har mere personlig karakter. Vi går i dette kapitel mere i dybden med, hvordan eleverne positionerer sig i forhold til talentbegrebet og hvad der får dem til at begrunde deres deltagelse i Talentakademiet med forskellige grader af identifikation eller afstandtagen til talentbegrebet.

Vores struktur for denne del af analysen baserer sig på således på dimensioner og aspekter, som vi har kunnet identificere i elevernes udtalelser. Det omfatter personlige egenskaber som naturlighed og nysgerrighed samt undervisningsmæssige aspekter som miljøafhængighed, konkurrence, fællesskab og tilfældighed. Vi bygger denne del af analysen op som personlige beretninger, hvori vi lader den enkelte elev fremtræde med navn (pseudonym) og ud fra sin sociale kontekst i helheden af hjem og skole.

6.1. Naturligt og medfødt

Jonas går på Nordgymnasiets naturfaglige linje med matematik A. Han er desuden meget engageret i at spille musik, idet han spiller på oltønder, dyrker latinamerikanske sange og spiller i en anerkendt band. På hjemmefronten har han en bror der læser medicin, en far der arbejder i hovedstaden og en mor, der arbejder med ledelse og administration. På talentakademiet følger han sprog og humaniora, hvilket harmonerer godt med hans interesse for filosofi.

Jonas siger om talent, at:

”(...) det måske er et lidt kraftigt ord. Man kan ikke kalde folk talenter, fordi de måske er gode til at gå i skole. Man kan måske heller ikke lide at blive kaldt et talent, fordi man ikke føler sig som et talent. Det er svært at definere, hvad et talent er. Nogen ville sige, at folk der har naturlig evne for et eller andet ... om det er naturligt og medfødt eller om folk har arbejdet sig til det, det kan man så diskutere. Jeg kender et talent ... hvad er det nu hun hedder. Forsangeren fra Evanesence. Hun er virkelig naturligt god til at synge.” (Jonas, elev på Nordgymnasiet)

Jonas betoner i sin forståelse af talent, at det handler om at være naturligt god til noget. Men det er i hans optik ikke tilstrækkeligt at være god til at gå i skole til at kunne kalde sig et talent. Der ligger i begrebet en aura af naturlighed, som han desuden forbinder med at skille sig ud fra mængden og eksemplificerer det med et eksempel fra musikbranchen.

Om sig selv som talent siger han:

”Øh..., jeg kan godt lide filosofi ... jeg ved ikke, om det er et talent. Det er noget jeg interesserer mig for og noget, jeg er ok god til at forstå. Jeg er ikke anderledes end mine jævnaldrende, for det er ikke noget jeg går og gør hele tiden. Jeg gør det kun derhjemme og ikke her på skolen. I stedet for at læse en novelle så læser jeg Nietzsche.” (Jonas, elev på Nordgymnasiet)

Det kan hænge sammen med at gøre eller interessere sig for noget særligt som at læse filosofiske værker som Nietzsche, som han selv dyrker. Men trods denne ret specielle interesse betoner han, at han ikke ser sig som anderledes end sine jævnaldrende og for ligesom at understrege det, pointerer han, at det ikke er noget han gør hele tiden.

En lignende opfattelse af talent som noget naturligt og medfødt bliver udtrykt af en elev, som vi kalder Rikke. Hun går på Nordgymnasiets samfundsfaglige linje med psykologi og engelsk i gymnasiet. På talentakademiet følger hun sprog og humaniora. Hun har tre yngre søskende og bor hos faren, da forældrene er skilt. Moren er dagplejemor og faren arbejder offshore på en boreplatform.

Rikke vurderer det som vanskeligt at vurdere sit eget talent og siger om det:

”Jeg kan rigtig godt lide at dyrke drama og skuespil. Man kan godt sige, at jeg har et talent for det. Jeg deltager meget i alt det drama som jeg kan her på skolen, fordi det gør mig glad. Det kræver at

man kan spille andre end sig selv. Jeg er ikke anderledes end mine jævnaldrende. Alle har et talent, nogen har måske et større talent end andre og andre har dyrket det mere, men ellers har alle et talent”.

Rikke betoner, at *alle har et talent* og ser sig på den baggrund heller ikke som anderledes end sine jævnaldrende. Talentet som noget naturligt eller personligt iboende udtrykker hun i følgende citat:

”Jeg opdagede mit talent, fordi jeg har gået til dramatik eller været med i små skuespil på min skole, og folk har sagt, at jeg er dygtig. Det kommer også indefra, jeg føler mig tilpas som skuespiller, men det betyder helt klart mest, at folk giver mig det her selvtillids-boost udefra, når de siger at jeg er dygtig”. (Rikke, elev på Nordgymnasiet)

Rikkens talent er i hendes selvforståelse knyttet til drama og skuespil. Det er således hendes personlige udfoldelser i den sammenhæng og er ikke skolens akademiske fagligheder, det relaterer til. Skolens betydning for dets udfoldelse ligger alene i, at de aktiviteter det er forbundet med er foregået på skolen. Det har imidlertid en særlig betydning for en betydning af talent, hun også giver udtryk.

6.2. Miljø og udvikling

Et andet aspekt af talentet, som nævnes af Rikke er, at det handler om at være i det rette miljø. På spørgsmålet om, hvad talent betyder på gymnasiet, siger hun:

”Det er meget forskelligt. Det kommer an på, hvad man har et talent for. Nogen ville måske synes, at det er lidt pinligt at være gode til at tegne. (...) Musik er ikke pinligt her. Her går de meget op i musik, og musiktalenterne får meget opmærksomhed. Ikke at alle andre er ligegyldige, men de laver koncerter hele tiden, og de fremviser hele tiden. Det er dem, der bliver snakket mest med og om. Der er ikke specielt mange muligheder for at udvikle sit talent for drama, for der ikke er nok, der interesserer sig for det. Lærerne prøvede at oprette noget i fritiden, men der var bare ikke opbakning til det. Hvis man interesserer sig for teknik, kemi og sprog og musik, så kan man virkelig udvikle sig her på stedet. (Rikke, elev på Nordgymnasiet)

Som her udlagt af Rikke, er der visse områder, som nyder særlig anerkendelse og status på gymnasiet. Det drejer sig især om musik, som ifølge hendes udlægning nyder stor opmærksomhed – både i form

af megen aktivitet og omtale. Rikke har en markant oplevelse af, at det mere er andre områder end drama (det, som hun oplever sig som dygtig til), som gymnasiet giver gode betingelser for at udvikle.

Ydre betingelser spiller også en stor rolle i den talentforståelse, som Astrid udtrykker:

”Talent er noget, man udvikler. Hvis ikke man øver sig, så bliver det ikke til noget, ellers halter det lidt, man skal bruge det man kan hele tiden. Det man er god til, bliver først til et talent, når man udvikler på det. Mit talent er at skrive, men i fantasy genren. Men dansk er ikke altid lige let for mig, for jeg skriver med alt for mange sætninger og fyldord. Skolens rammer er lidt for snævre, men man skal jo også kunne lidt af det hele.” (Astrid, elev på Nordgymnasiet)

Astrid går på Nordgymnasiet, hvor hendes linje er samfundsfag med engelsk og matematik A. På Talentakademiet følger hun fagretningen samfundsfag og business. Hun har tre yngre søskende, og forældrene er samboende og arbejder som henholdsvis receptionist (moren) og faren arbejder med autoeksport. I sin fritid er Astrid medlem af VU og kan derudover godt lide at læse og skrive, som hun også knytter sit talent til:

”Jeg opdagede, at jeg havde det talent, fordi jeg altid har været interesseret i det [at skrive, red.], og da jeg meldte mig til en forfatterskole, hvor vi fik udgivet tre bøger. Der fik jeg bekræftet, at det jeg laver er godt nok – når helt fremmede synes, at det man laver er sindssygt godt”. (Astrid, elev på Nordgymnasiet)

Hun har en så stor interesse for at skrive, at hun har deltaget i en forfatterskole. Ud fra denne oplevelse er det også væsentligt for Astrid, at andre skal kunne se og definere det som talent. Men hun vurderer, at det afholder mange fra at søge, at de ser for meget på deres karakterer tænker, at det kommer an på dem. Men det pointerer hun, at det ikke gør men derimod på at have nysgerrigheden. Hvis det kom an på karaktere, mener hun ikke, at hun ville være kommet ind. Derfor burde der efter hendes mening komme nogle elever ud og fortælle, hvad det egentlig handler om, så det kunne blive afdramatiseret.

Hun finder desuden, at der mangler en linje for dem med kunstneriske interesser og pointerer:

”Det sociale spiller ligeså meget som det faglige gør. Niveauet er ikke så højt som man tror, det er bare navnet der ødelægger det. Folk er meget lidt interesseret i, hvad vi laver, og de spørger overhovedet ikke ind til, hvad det er eller hvad vi laver”. (Astrid, elev på Nordgymnasiet)

Her fremhæver Astrid at talentakademiet skal ses som en helhed af sociale og faglige interesser. Men interessen fra andre (uden for Talentakademiet) har ikke været stor. Hun ser det ikke som et afklaringsforløb for hvad, hun skal efter gymnasiet. Der har hun hele tiden vidst, at hun vil på universitetet og læse noget inden for humaniora eller samfundsvidenskab. Forløbet har først og fremmest haft den betydning for hende, at hun har fået nye venskaber.

En anden elev, Morten, ser også først og fremmest talent som et udviklingspotentiale, der relaterer til at være i og en del af det rette miljø. Han følger den naturvidenskabelige linje i både gymnasiet og talentakademiet. I hjemmet er han en ud af fem børn, og forældrene er begge privatpraktiserende som henholdsvis fysioterapeut (moren) og kvægrådgiver (faren). I fritiden spiller han badminton på højt plan. Han fortæller om sin oplevelse af at være med i Talentakademiet:

”Jeg var da enormt glad og stolt. Jeg synes selv at det er en stor ære at repræsentere Sydgymnasiet på andre gymnasier. Måske er vi sådan en lille samlet ekstraordinær klub... Nej, jeg føler ikke at vi bliver set skævt eller anderledes til.” (Morten, elev på Sydgymnasiet)

Morten oplever det som et ærefuldt hverv at være blandt de udvalgte. Han causerer lidt over det som en 'ekstraordinær klub' men tilføjer, at det ikke giver ham anledning til at føle sig 'set skævt til'. Han siger om udviklingsmulighederne på Talentakademiet:

”Der er rigtig gode muligheder for at udvikle sig fagligt og socialt. Man skal selv sørge for at opsøge det. Ikke ligesom i folkeskolen. (...) Det er en mere sjov og udfordrende måde end den klassiske vej, hvor man bare skal sidde og læse og sætte sig ind i teori. Vi er mere personligt sammen med lærerne. Det gør det bedre, at vi kan snakke sammen som ligeværdige. Der er ikke en barriere mellem lærere og elever. De er ikke bange for at fyre en joke af.” (Morten, elev på Sydgymnasiet)

Morten fremhæver, at man som elev selv skal være opsøgende for at udvikle sig. Derudover oplever han og finder det ideelt, at der er et personligt og mere ligeværdigt miljø mellem elever og lærere.

6.3. Konkurrence og selektion

Vilje og opsøgende nysgerrighed er ligeledes fremherskende elementer i udlægningen hos Axel, som er elev på Nord-gymnasiets Science-linje (kemi, matematik og engelsk). Han begrundede sin ansøgning og deltagelse med, at han kunne bruge den til en anden ansøgning, som gjaldt om at blive optaget på et anerkendt internationalt bachelorprogram, UWC (United World Colleges). Om dette fortæller han:

”Man tager en international bachelor, det er i hele verden. Jeg rejser til august og kommer hjem om to år. Der er 150 der søger om året, og der er kun 17 der kommer ind. Det er en meget hård udvælgelsesproces, så man skal vel have en eller anden form for talent”. (Axel, elev på Nordgymnasiet)

Axel udtrykker med en vis stolthed, at han er blevet optaget på UWC programmet. Den hermed forbundne udvælgelsesproces, som er ’meget hård’, er for ham et tegn på talent. Med hensyn til at være talent i talentakademiet siger han:

”Jeg ved nu ikke om jeg er talent i forhold til det her, men jeg tænkte, at det måske kunne være spændende at lære noget mere. Mit talent er, at jeg er glad konstant (griner). Jeg ved ikke, om det er et talent, men jeg kan godt lide at lære – er nysgerrig og opsøgende. Jeg opdagede at jeg havde en nysgerrighed omkring 12-13 års alderen, hvor jeg opdagede at jeg gerne ville ud og rejse og se verden. Senere fik jeg interesse for politik og kom i praktik på Christiansborg. (...)” (Axel, elev på Nordgymnasiet)

I relation til talentakademiet stiller han først spørgsmål ved, om han egentlig er et talent. Men dernæst udfolder han sit talent som glæden og nysgerrigheden ved at lære. Han forbinder her talent med meget subjektive egenskaber som at være glad, nysgerrig, opsøgende og interesseret. I sin opsummering om dette siger han, *”Det eneste du skal kunne, det er at du skal hænge i og være interesseret”*.

Om sin vej ind i projektet fortæller han:

“ Da jeg havde sat mig lidt ind i det, syntes jeg at det lød meget spændende. Jeg søgte, fordi jeg havde en idé om, at så kunne jeg få noget uni-undervisning af nogle mennesker, der havde en niche-viden

om ting og vidste, hvad de talte om. Så kunne jeg måske få lidt bedre karakterer, fordi jeg ved om et eller andet emne.” (Axel, elev på Nordgymnasiet)

Axel bruger tid på at sætte sig ind i projektet og beslutte sig. Han giver tydeligt udtryk for, at det er forventningen om den faglige udfordring, der trækker. Men det er også et håb om at kunne få bedre karakterer og, som nævnt indledningsvist, at kunne bruge det i anden ansøgningsammenhæng. Så selvom nysgerrigheden efter hans eget udsagn er den grundlæggende drift, er der også et instrumentelt sigte i form af bedre karakterer og chancer for optagelse på en eftertragtet uddannelse.

Konkurrencen og det karriereorienterede aspekt fremgår også som væsentlige drivkræfter for Ninna, der er tvillingesøster til Morten og ligeledes følger de naturvidenskabelige linjer på Sydgymnasiet og Talentakademiet. Hun er ligesom broren meget ambitiøs og dyrker i sin fritid showdance på konkurrenceplan. Om udviklingen af sit ’talent’ fortæller hun blandt andet:

”Jeg ved ikke om jeg vil sige at jeg har noget talent. Jeg har altid skullet arbejde rigtig hårdt for tingene. (...) I de små klasser var jeg ikke en af de allermest boglige, og min bror har bare altid været så god, at ham har jeg målt mig meget op ad. Det var fra 6. Klasse, hvor jeg var 12, hvor det lige pludselig også begyndte at gå rigtig godt for mig, at jeg begyndte at tænke, okay hvis nu jeg bare kan finde ud af at være en eller form for min egen og så bare finde ud af at arbejde hårdt på noget af det jeg kan finde ud af. Det var ligesom der, det hele begyndte at gå meget bedre for mig i stedet for, at jeg hele tiden skulle leve op til hvad andre syntes, eller hvad jeg troede at andre syntes.” (Ninna, elev på Sydgymnasiet)

Ninna har gennem skolelivet haft oplevelsen af at skulle måle sig og konkurrere med sin bror, som hun har stået lidt i skyggen af. Men på et tidspunkt omkring 6. klasse oplevede hun at blive mere selvstændig i sin tænkning om sig selv og fik en tro på selv at kunne. Det betyder dog stadig meget for hende at kunne sammenligne sig med de dygtigste, som hun her udfolder:

”Bare det at blive udvalgt betyder meget. Det er gået op for mig at man ikke nødvendigvis behøver at være den, der scorer 12-taller i hvert eneste fag. Fordi det har nok vist mig, at jeg kan godt blive optaget sammen med andre dygtige unge, selvom jeg ikke er den bedste. Det har været godt for min selvtillid. Jeg skal blive bedre til at være den, der starter en samtale. Det har betydet at jeg også har

fået kontakt med en to-tre stykker, som gik på et andet gymnasium (...)” (Ninna, elev på Sydgymnasiet)

Optagelsen på talentakademiet giver hende således en følelse af at være blandt de udvalgte. Dette virker styrkende på hendes selvtillid men er samtidig en øjenåbner for, at karakterer ikke alene betyder noget. Det gør også de personlige, sociale relationer, som deltagelsen i talentakademiet åbner op for. Hun fortæller senere, at den sociale kontakt er meget vigtig for hende – sammen med karakterer og et højt gennemsnit, idet hun efter gymnasiet planlægger at læse til tandlæge og blive børnetandlæge.

6.4. Identifikation og fællesskab

Josefine er elev på Sydgymnasiet og følger studieretningen Sprog og Samfund, mens hun på talentakademiet er på Samfund og Business. Hun har en ældre bror, som tidligere har deltaget i det og blev derfor selv interesseret i at deltage. Forældrene bakkede op om det men sagde også, at hun ikke skulle føle sig presset. Der var adskillige fra hendes klasse, der søgte ind, hvilket var en medvirkende faktor for hendes egen ansøgning. I øvrigt begrundet hun den med *interesse*:

” (...) Ikke fordi jeg nødvendigvis skal bruge det i undervisningen, men jeg tænker at det vil danne mig som menneske – også det der med at møde andre mennesker, der er lige så engageret i noget som jeg selv er det.” (Josefine, elev på Sydgymnasiet)

Det var således i høj grad ønsket om at møde andre, ligesindede, ’der er lige så engageret i noget’, som drev hende. Hun tillægger det stor betydning at kunne være fælles med andre om deltagelsen. Om de andres betydning siger hun videre:

”Jeg tænker, at idet man melder sig til et talentakademi, kunne man jo frygte, at andre tænker, at man tror man er bedre end andre. Men det er jo ikke det, man går efter. Man kommer jo ud og lærer noget andet og kommer mere ned i stoffet, så det er ikke det der med at man vil blære sig eller sætte sig selv op på en eller anden piedestal. Jeg tror bare ... jeg har i hvert fald gået meget stille med det. Hvis folk har spurgt mig, hvor jeg skulle hen, så siger jeg det – ellers taler jeg ikke om det. (...) det er ikke noget jeg går og flasher.” (Josefine, elev på Sydgymnasiet)

Josefine udtrykker her en bekymring for, at deltagelsen i talentakademiet skal få andre til at betragte hende som én, der vil hævde sig selv. Det lægger hun meget afstand, hvilket ses ved, at hun her går over til at beskrive en sådan position i tredje person. Når hun beskriver sin holdning til at deltage, og hvordan hun ikke ønsker at skille sig ud eller fremstille sig selv som bedre end andre, taler hun igen ud fra første person. Hendes strategi til at undgå at fremstille sig som 'bedre end andre' er at undgå at tale om sin deltagelse i talentakademiet, medmindre nogen spørger direkte til det.

Sigrid, som går sammen med og refererer meget til Josefine, udtrykker lignende synspunkter om sin deltagelse i talentakademiet. Hun siger om det at have talent på Sydgymnasiet:

"Den kreds som jeg går i – der deler vi, hvis vi får 12 men også hvis vi får 02 – så er man der ligesom for hinanden på den måde. Men jeg går ikke rundt og reklamerer med, hvis jeg har fået gode karakterer, eller siger: Åh nu skal jeg til talentakademi, fordi jeg er så klog. Det er heller ikke sådan, at man så er en nørd, fordi man skal på talentakademi her. Der er meget sådan frie rammer for det at være et talent her – føler jeg." (Sigrid, elev på Sydgymnasiet)

Sigrid beskriver her, at det inden for 'den kreds' hun færdes i, er legalt at tale om sine karakterer. Men hun oplever alligevel, at der er en grænse for hvor meget 'man' kan og skal italesætte talent. *"Ordet virker bare lidt intimiderende"*, som hun siger.

Hendes forældre har begge ledende stillinger inden for salg. Sigrid bor hos moren, som hun føler hun kan spørge til råds, og om hvem hun siger, at hun bliver opfordret til at opsøge viden, for 'man skal spørge for at blive klogere'. Sigrid fortalte dog ikke til forældrene at hun havde søgt optagelse, inden hun var kommet ind, fordi hun var lidt usikker på om det ville lykkes. Men bagefter var de *"selvfølgelig vældig glade for det, da jeg fortalte dem det, og de opfordrer mig også altid til at huske at få læst til talentdagene. Det er de ret vilde med."*

Om klassekammeraternes syn på Talentakademiet siger hun:

"Der var også andre, der søgte. Josefine er også med. Der var jo selvfølgelig nogen, som overhovedet ikke havde nogen interesse i det. Men det var overhovedet ikke sådan noget med - ej I er godt nok mærkelige, at I gør det her. Folk spørger nysgerrigt ind til det (...). Og jeg fortæller gladelig, fordi

jeg synes, at det er spændende, og hvis folk er interesseret, så vil jeg da gerne dele det.” (Sigrid, elev på Sydgymnasiet)

Sigrid udtrykker på samme måde som Josefine, at hun gerne vil fortælle om talentakademiet. Men det forudsætter, at andre spørger ind til det, hvilket hun også oplever sker. Blandt de nærmeste venner beskriver hun reaktionerne således:

”Vi joker jo med det. Nogen gange siger folk, ”der kommer Einstein 1 og 2”, når Josefine og jeg kommer gående, men ellers ikke – det bliver ikke til mere end det. Den omgangskreds jeg er i, der er vi er alle sammen forskellige, og det har vi ligesom accepteret. Der er ikke nogen, der siger, at man er mega-nederen fordi man laver lektier eller man er klog. Så ofte er det jo heller ikke, at vi er til det. Det er begrænset hvor meget tid, det tager. Det er ikke noget, som jeg går og spekulerer en helt masse på.” (Sigrid, elev på Sydgymnasiet)

At ’joke med det’ er en måde at lægge lidt afstand til det. Ved ikke at tage det for højtideligt, når vennerne joker, kan de (Josefine og Sigrid) også undgå at virke selvhøjtidelige omkring deltagelsen i Talentakademiet. Desuden understreger Sigrid ligesom over for sig selv, at det ikke er så ofte eller så tidskrævende at være med til. Dermed fremsætter hun modargumenter til de indvendinger og spørgsmål, som de deltagende elever måtte have fået om, hvorfor de vil bruge tid på dette.

Sigrid pointerer flere gange, at hun ikke er så optaget af skolen, at der ikke er plads til andre ting. Hun udtrykker, at det er sjovt og vigtigt at kunne være sammen med sine venner. Der er således et stærkt element i både deltagelsen i Talentakademiet, men også i at pointere at det ikke betyder alt. Hun fortæller, at hun ikke har travlt med at skulle have karriere, og at hun efter gymnasiet har planer om at rejse ud i verden:

– ”Jeg skal langt væk herfra og stå på egne ben opleve noget, der er anderledes. Jeg vil gerne på journalisthøjskolen – det skal være universitetsfagligt eller bogligt. Jeg kunne se mig selv arbejde for et reklamebureau og lave pr hvis ikke det skal være journalistikken. Jeg har vært vant til at mine forældre har rejst meget over hele verden med deres arbejde. Det har jeg lyst til at prøve ligesom dem – det er drømmen”. (Sigrid, elev på Sydgymnasiet)

Sigrid henter i sine fremtids- og rejseplaner inspiration i, hvordan hendes forældre har rejst meget med deres arbejde, hvilket hun også har lyst til. I forhold til fremtidig uddannelsen siger hun slutteligt, at hun gennem deltagelsen i Talentakademiet er blevet mere afklaret omkring, hvordan det er at gå på universitetet, og at det har givet hende de udfordringer, hun har søgt med det.

6.5. Opsummering

Som udlagt af eleverne kan talent gå i forskellige retninger – fagligt, socialt og personligt – og vil udfolde sig kontekstuel forskelligt afhængigt af de givne betingelser. Eleverne fremhæver forskellige elementer, som de særligt har lagt vægt på i deltagelsen i Talentakademiet eller som udgør en del af det, de har fået ud af deltagelsen. De kan samtidig ses som væsentlige dimensioner eller spændinger omkring talentbegrebet.

Nogle elever forbinder talent med først og fremmest at være noget *naturligt og medfødt*. Fremhævelsen af denne dimension af talent betyder, at de kan have svært ved at forbinde det med sig selv. De naturlige og medfødte egenskaber er ikke dem, eleverne ser som mest fremtrædende ved det, talentakademiet lægger op til. Her er det i højere grad *miljø og udvikling*, der er de fremtrædende dimensioner. Det er elementer, som de eleverne har lettere ved at forholde sig til, og som de forbinder med talentakademiet.

Der er nogle elever, som i særlig grad kommer ind på *konkurrence og selektion* i relation til talent. De fremhæver, at de føler sig særligt udvalgte, og at det i sig selv giver dem et udbytte af deltagelsen. Omvendt fortæller en elev om, hvordan konkurrence mellem søskende kan resultere i et lavt selvværd, hvis man oplever at stå i skygge af sin bror. Men der er klart et element af selektion i forbindelse med optagelsen på talentakademiet, som for nogle udgør et stimulerende konkurrenceelement.

Over for det konkurrencemæssige står vægtningen af *identifikation og fællesskab* – at elever kan se sig selv ind i Talentakademiet som talentfulde, hvilket en del har dem er tøvende overfor. Der er til gengæld stort fokus på at møde ligesindede og blive en del af et fællesskab, hvor de kan møde forståelse for og opleve det som legitimt at være engagerede og dygtige i skolen.

7. Konklusioner

Talentakademiet er et regionalt program rettet mod talentfulde gymnasieelever og har udviklet sig i årene fra 2009 til 2017. I løbet af disse år har der været forskellige talentprojekter i regionalt regi, der organisatorisk og idémæssigt har været med til at bidrage til den nuværende udformning. Organisatorisk er talentakademiet således en udløber af et mindre talentprojekt, der etableredes i 2009 og var fokuseret på de naturvidenskabelige fag. Projektet omfattede også dengang det nuværende antal deltagende gymnasier men langt færre elever, idet den faglige profil afgrænsede talentplejen til naturvidenskab. Dette faglige fokus blev udvidet, da projektet i 2012 overgik til at være et regionalt projekt støttet af regionens uddannelsespulje indtil udgangen af 2016. Herefter blev projektet selvfinansieret men fortsatte med den struktur, der blev etableret i 2012 og kom til at omfatte de tre faglige hovedområder; Sundhed og Teknologi, Humaniora og Business og dermed et bredere fagligt sigte. Projektets idémæssige forankring havde også bevæget sig, fra et relativt elitært begreb om faglig overlegenhed til et bredere talentbegreb, som vægter medfødte og personlige egenskaber.

Gymnasiernes interesser og begrundelser for at deltage i programsamarbejdet handler meget om at pleje en talentprofil og medvirke i brobygning mellem gymnasiet og de videregående uddannelser. Det betyder, at der afsættes de nødvendige ressourcer i form af timer og lærere til at varetage projektet. Der er dog stor variation blandt de deltagende gymnasier med hensyn til, hvor meget lærerne identificerer sig med projektets idégrundlag og etablerer samarbejder med andre deltagende lærere fra de andre gymnasier. Lærernes holdninger og deltagelse synes at hænge sammen med, om det enkelte gymnasiums ledelse er centralt involveret eller mere perifert placeret i forhold til styregruppen for Talentakademiet.

De deltagende elever i Talentakademiet er bl.a. rekrutteret gennem læreres opfordringer eller tidligere elevs positive omtale af det. Optagelsesprocedurerne på gymnasierne adskiller sig i nogen grad på, om de lægger mest vægt på faglige eller personlige kvalifikationer som de vigtigste kriterier for talent. Eleverne begrundede deres deltagelse på forskellige måder, der analytisk kan kædes sammen med deres sociale baggrunde, faglige forudsætninger og forståelser af eget talent. De analytiske konstruktioner af tre elevtyper, der relaterer til faglige interesser og orienteringspunkter viser således et vist sammenfald mellem elevernes faglige og sociale baggrunde og deres begrundelser for at lade sig rekruttere og deltage i Talentakademiet:

- Den naturvidenskabeligt orienterede elevtype med interesse for skolen giver en strategisk begrundelse for sin deltagelse med henvisning til sine faglige ambitioner samt at kunne skrive det på sit CV.
- Den samfundsorienterede elevtype med sociale interesser begrundet sin deltagelse med henvisning til muligheden for at møde ligesindede fra andre gymnasier, møde universitetsmiljøet og opbygge nye fællesskaber.
- Den humanistisk orienterede elevtype med interesse for personlige udfordringer begrundet sin rekruttering og deltagelse som styret af tilfældigheder og vægrer sig ved at betegne sig som et talent.

Analysen af de pædagogiske aktiviteter i Talentakademiet viser, at de i vid udstrækning udformer sig efter samme metoder som den øvrige undervisning på gymnasiet. Den traditionelle tilgang til undervisningen begrundes af underviserne som den mindst ressourcekrævende og med henvisning til dens egnethed i forhold til spredningen i elevforudsætninger. Indholdsmæssigt gjorde underviserne sig stor umage med at finde nyt stof og således undgå, at stoffet overlappede med pensum i fagenes læreplaner. De betonedes samtidig, at de bestræbte sig meget på at undervise på et højere niveau end i deres daglige undervisning. Det blev således pointeret, at indhold og niveau blev prioriteret frem for at vælge nye metoder til undervisningen. Med hensyn til det højere niveau skulle dette sikres gennem inddragelse af ekspertoplæg fra universitetet. Derudover fremstår det ikke specielt klart, hvad der sikrer en undervisning på et højere niveau ud over eleverne selv. Det skal dog understreges, at der hersker meget forskellige meninger om, hvorvidt undervisningen i Talentakademiet udformer sig anderledes end ellers i gymnasiet. Nogle lærere mener således, at der ikke er så stor forskel. Men blandt eleverne opleves undervisningen som meget anderledes, idet de fremhæver den som både mere varieret og med et anderledes indhold end deres øvrige undervisning på gymnasiet. De anser også underviserne som langt mere engagerede end i den almindelige undervisning.

Eleverne tillægger Talentakademiet forskellige betydninger, hvilket blandt andet fremgår af deres forskellige begrundelser for at deltage i det. I fremstillingen af deres egne talenter kommer eleverne desuden ind på dimensioner af talent, hvis rationaler og funktioner kan henføres til psykologiske, økonomiske og pædagogisk filosofiske betragtninger. De indholdsmæssige dimensioner er analytisk behandlet hver for sig som *naturligt og medfødt, miljø og udvikling, konkurrence og selektion, samt identitet og fællesskab*. Som dimensioner af talentbegrebet viser de således, hvordan det i elevernes udlægninger udspiler sig mellem arv og miljø og mellem konkurrence og fællesskab.

Litteraturliste

Ansøgning til regionen (2018)

Arbejdsgruppen (2008). *Et fælles løft*. Rapport fra arbejdsgruppen til forberedelse af en National Strategi for Natur, Teknik og Sundhed (NTS), februar 2008. hentet 09-04-2020 på https://nts.ind.ku.dk/et-faelles-loeft_web.pdf

Ball, S.J., Maguire, M. & Braun, A. (2012). *How Schools do Policy. Policy enactments in secondary schools*. London, New York: Routledge.

Ball, S. J. (2015). Elites, Education, and Identity: An Emerging Research Agenda. I: van Zanten, A. & Ball, S. J. with Darchy-Koechlin, B. (red.). *World Yearbook of Education 2015*. London and New York: Routledge, 233-240.

Bourdieu, P. (1997). The Forms of Capital. In A.H. Halsey, Lauder, H., Brown, P. & Wells, A.S. (Red), *Education: Culture, Economy and Society* (241-258). Oxford: Oxford University Press.

Gagné, François (1993). Constructs and models pertaining to exceptional human abilities. I: K. A. Heller, F. J. Monks & A. H. Passow (red.). *International Handbook of Research and Development of Giftedness and Talent* (63-85). Oxford: Pergamon Press.

Gagné, François (1999). My Convictions About the Nature of Abilities, Gifts, and Talents. *Journal for the Education of the Gifted*, Vol. 22, No. 2, p. 109-136

Johansen, B. F. & Nielsen, J. A. (2013). Talent, Cooperative Learning, undervisningsdifferentiering og innovation. I: Dolin, J., Ingerslev, G. H. & Jørgensen, H. S. (red.) *Gymnasiepædagogik – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Lolle, E. L. (2019). Hvad vil vi med uddannelserne – i Nordjylland. Det Nordjyske Virksomhedspanel /Aalborg Universitet. <https://www.e-pages.dk/aalborguniversitet/753/html5/>

OECD (2012). *Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools*, OECD. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264130852-en>

Rasmussen, A. (2011). *Talent og skole i sociologisk perspektiv*. Aarhus: Via Systime.

Rasmussen, A. & Lingard, B. (2018). Excellence in education policies: Catering to the needs of gifted and talented or those of self-interest? *European Educational Research Journal*, 17(6), 877–897. <https://doi.org/10.1177/1474904118771466>

Rasmussen, A. & Rasmussen, P. (2007). *Jeg har altid haft nemt ved tingene. Talentklasser i Hjørring Kommune 2006-2007. Rapport fra følgeforskningen*. (Forskningsrapport 18). Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi. Aalborg Universitet.

- Rasmussen, A. & Vilain, H. (2008): *Et spadestik dybere. Afsluttende rapport for følgeforskningen om Talentklasser i Hjørring Kommune 2007-2008.* (Forskningsrapport 20). Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi, Aalborg Universitet.
- Ulriksen, L., Murning, S. & Ebbensgaard, A. B. (2009). *Når gymnasiet er en fremmed verden. Eleverfaringer – social baggrund – fagligt udbytte.* Samfundslitteratur.
- Undervisningsministeriet (2008). Redegørelse om talentudvikling til Folketingets Uddannelsesudvalg. Fundet 09-08-2012 på http://www.uvm.dk/aktuelt/~/UVM-DK/Content/News/Udd/Gym/2008/Dec/~~/media/UVM/Filer/Aktuelt/PDF08/081217_redegoerelse_talentudvikling.ashx
- Undervisningsministeriet (2011). *Talentudvikling. Evaluering og strategi.* Talentrapport. Af Arbejdsgruppen til talentudvikling i uddannelsessystemet. April 2011.

Bilag

Interviewguide – eleverne i Talentakademiet

1. Hvad kommer du til at tænke på, når du hører ordet talent?
Hvad er dit/dine talenter? – Betyder det, at du er anderledes end dine jævnaldrende?
Hvordan har du opdaget, at du har talent?
Hvad betyder det at have talent her på gymnasiet?
Hvordan oplever du dine muligheder for talentudvikling her på skolen?
2. Hvordan fik du kendskab til talentprojektet?
Hvad fik dig til at søge om optagelse i Talentakademiet?
Hvad sagde dine forældre til, at du ville søge optagelse i Talentakademiet?
Hvad sagde dine klassekammerater?
3. Hvordan vil du beskrive undervisningen i Talentakademiet? – Hvordan er den anderledes end fra din øvrige undervisning?
Er forholdet mellem lærerne og eleverne anderledes end i din øvrige undervisning?
Hvordan?
Hvilket indhold har talentundervisningen i forhold til din øvrige undervisning?
Hvordan skal undervisningen være, for at du lærer noget/udvikler dit talent?
Hvem bestemmer, hvad talentundervisningen skal handle om?
Hvad betyder indholdet i talentundervisningen for dig personligt?
Er der noget, der er anderledes i talentundervisningen, end du havde forventet dig? Hvad?
4. Hvad betyder det for dig, at være en del af Talentakademiet?
Hvordan vil du beskrive dit forhold til de andre elever i Talentakademiet?
Påvirker det dine fritidsinteresser og venskaber uden for skolen, at du deltager i et talentprogram?
Hvilke reaktioner møder du, når du fortæller, at du deltager i Talentakademiet?
5. Hvad skal du efter gymnasiet?
Hvilken uddannelse kunne du tænke dig at gå i gang med?
Hvad ser du som dit fremtidige arbejde?

Hvad har du ud af undervisningen ift videre uddannelse?

Hvad har det betydet for dig at deltage i Talentakademiet?

Hvis du skulle anbefale Talentakademiet til kommende 2.g'ere, hvad ville du så fremhæve?

Interviewguide – lærerne i Talentakademiet

Opfattelse af talent – talentudvikling og pleje

- Hvad tænker du, når du hører ordet talent?
- Hvordan opfatter du talenterne i Talentakademiet? (på egen faglige hovedretning)

Begrundelse for deltagelse i projektet

- Hvordan er du blevet en del af underviserne på Talentakademiet?
- Hvad var dine forventninger til det?
- Hvordan opfatter dine kolleger projektet?
- Har det at arbejde med talenter i Talentakademiet en personlig relevans for dig?
- Har det en relevans for andre? (kolleger, skole, samfund)

Faglige relationer

- Hvordan er undervisningen anderledes end den øvrige undervisning?
- Er der en bestemt form for læring eller udvikling af elevernes talenter, som I appellerer til i undervisningen?
- Hvordan bestemmer I/du dig for indholdet i undervisningen?
- Læner I jer ind i læreplaner, eller ligger det helt frit?
- Er der krav til evaluering – hvis ja: hvordan gør I det?
- Hvilken rolle har undervisere og elever i forhold til hinanden?

Organisation og netværk

- Hvordan er I organiseret intern i det nære netværk? Eksternt?
- Hvordan vægter du mellem den faglige og den sociale dimension i projektet (ift undervisningen + det kollegiale)

Udbytte af projektet

- Hvad har du personligt fået ud af at være en del af Talentakademiet? (fagligt, socialt)
- Hvad tror du, at elevernes udbytte er?
- Hvis du stod for et lignende talentprojekt, er der så nogen ting, som du ville gøre anderledes?